

Rechtskundig Weekblad

Vereeniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elken Zondag

Abonnementsprijs : 100 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Alle rechterlijke uitspraken, artikels en andere bijdragen, alsook boeken ter bespreking te zenden aan den secretaris-hoofdopsteller.

Mr RENE VICTOR

Italiëlei, 99, Antwerpen

Opgaaf betreffende intekening en adreswijziging, aanvraag van losse nummers en alle mededeelingen betreffende het beheer te zenden aan den secretaris-schatbewaarder

Mr JOHN STOCKMANS

Mechelsche Steenweg, 201, Antwerpen

Verbond der Belgische Advocaten

Congres te Oudenaarde op Zaterdag 25 Juni 1938.

Voorbereidende toelichting tot de studie van het vraagstuk over de eenmaking van de beroepstucht-rechtspraak

door Prof. J. VAN OVERBEKE, Advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel.

Jure is de Balie in België beheerscht door hetzelfde tuchtstatuut : dezelfde wettelijke bepalingen gelden voor alle advocaten, in alle baliën bij Hoven van Beroep en Rechtbanken, bestaande, ingeschreven.

Deze wettelijke bepalingen zijn :

Keizerlijk Decreet 14-12-1810, gewijzigd en aangevuld opvolgenlijk door :

Keizerlijk Decreet	2- 7-1812,
Decreet	20- 7-1831,
K. B.	15- 8-1836,
K. B.	13- 3-1887,
K. B.	19- 8-1889,
K. B.	18- 9-1894,
K. B.	13- 7-1912,
Wet	25-10-1919,
K. B.	17- 8-1921,
K. B.	5- 6-1926,
K. B.	17- 7-1926,
K. B.	19- 7-1935.

In factu zijn echter voor de advocaten in België verscheiden tuchtstatuten van kracht: immers, dezelfde wettelijke voorschriften worden door de onderscheidenlijke beroepsverheden niet door dezelfde interpretatie bevestigd.

Op grond van « *De Orde is meester van haar Tabel* » stelt ieder balie haar directieven voorop, en niet zelden zijn deze, in verband met de voornaamste belangen aansluitend met beroeps-eer en plichtenleer-opvatting, van verstrekkende verscheidenheid en tegenstrijdigheid.

Als voorbeeld de genomen beschikkingen over :

- De advocaten en het lidmaatschap van den raad van beheer in vennootschappen;
- de advocaten-vereenigingen;
- de opneming van een door een ander balie geschrapte advocaat.

En nochtans : ons land heeft een zoo beperkte uitgestrektheid — de Balie is één.

Met welk hoedanigheidswoord zoudt U, verkleefde confrères, den toestand beoordeelen, indien in de Magyaarsche advocatuur aan een advocaat van Pecs toegelaten was wat aan zijn beroepsgeenoot van Debreczen verboden wordt; indien in de Joego-Slavische advocatuur een confrère van Saraievo mag en kan wat deze van Liubliana noch mag noch kan.

Komt nu — onder het licht van deze vergelijking — de even aangewezen toestand niet

als erg te betreuren, misschien zelfs als weinig konsekwent voor?

Op het gebied van redelijkheid, op het gebied daarbij een deugdelijke confraterniteitszin blijft *éénheid* in de verklaring en toepassing van ons beroepsstatuut na te streven.

* * *

Is deze eenheid bereikbaar?

In de volstreckte orde behoort zeer onwaarschijnlijk de eenmaking tot nabije tijden — in de betrekkelijke orde kunnen wellicht de tegenstrijdige verscheidenheden gedund worden.

Maar het vraagstuk in zijn diepste en ruimste essentie genomen met de daaraan klevende kernmoelijkheden, wordt best het antwoord op hooger gestelde vraag voorloopig in het midden gelaten.

Overigens, op de dagorde van de eerstkomende algemeene vergadering (1938) van het Verbond komt dit problema als « eventueel » te behandelen voor en daarenboven is — zooals voldoende bekend — de tijd in deze gelegenheid zoo karig toegemeten, dat het beslist uitgesloten is een degelijke bespreking hieromtrent in het vooruitzicht te stellen.

Deze kwestie is immers veel kiescher en meer ingewikkeld dan men het zich voorstellen zou.

Het is op grond van deze overwegingen dat de hiervolgende beschouwingen enkel aanspraak maken op, zooals de titel zegt, een *toelichting die de studie van het vraagstuk wenscht voor te bereiden*.

* * *

Laat mij de aandacht vestigen op volgende punten :

1° Naar mijn oordeel behoort het problema geankerend te worden in de mogelijks-noodzakelijke grondige hervorming van het organisch statuut van de advocatuur zelf.

Het recht — « de grootste maatschappelijke kracht, » zegt Picard — economie van de regelen die de maatschappelijke bedrijvigheden beheerschen en door dwang kunnen ten uitvoer gelegd worden, moet voorschriften uitvaardigen die passen bij de nieuwe toestanden, die de evolutie van het leven doet ontstaan.

Met welke zorg wij ook den adelbrief van onze Orde bewaren, toch kan niet buiten aandacht blijven dat de advocaat in 1938 niet in dezelfde wereld en beschavingsvoorwaarden staat als deze van 1810, te meer daar de ge-

schiedenis voor de laatste 125 jaren zulke ideologische, sociale en wetenschappelijke omwentelingen heeft geboekt.

2° Met Balie en Baliën is het niet als met de statengemeenschap en de onderscheidenlijke staten, met internationaal recht ten overstaan van internationale politiek : de algemeene belangen lijden onder de stugge opvatting van het territoriale souvereiniteitsbegrip.

Sterk te betwijfelen is het dat de wederkerige mededeeling van directieven en tuchtbeslissingen tot een voldoende veralgemeening van de statuut-interpretaties zou leiden. Daarom overtuigd dat de éénheid als een algemeen goed is na te streven, deins ik niet terug voor het *onderzoek van de concentratie van de tuchtbevoegdheid* voor de eerste rangs-belangen van de Orde in een opperst organisme dat als zending in uitsluitenden aanleg zou hebben :

a) het stellen van de grondvoorschriften nopens de aannemingsvereischten en onverenigbaarheden voor het balie-beroep, en

b) kennis te nemen (hier met gebeurlijke mogelijkheid van voorziening in hooger beroep) van tuchtvervolg dat de hoogste straf : de schrapping, eischt.

De handhaving van de orde door « vaderlijke regeling », de kennismening van moeilijkheden van ondergeschikt belang zou toevertrouwd blijven aan een zeer beperkten raad of een stafhouder in iedere balie.

De rechtvaardiging van deze misschien als gewaagd voorkomende stelling gaat het kader van deze korte beschouwingen te buiten, zooals de uitwerking van de verwezenlijkingsmodaliteiten uitgebreider uiteenzetting vergt.

3° Van niet te onderschatten belang is het daarenboven na te gaan indien het *geraden of mogelijk* is de advocatuur heelemaal op eigen en uitsluitend gezag in te richten, zonder deelneming van de gerechtelijke macht in tuchtzaken.

4° Het koninklijk besluit van 19 Juli 1935 — over het verbod te pleiten in een arrondissement waarvan de tuchtbepalingen der advocaten-orde worden overtreden — is naar mijn oordeel zeer « moeilijk in de praktijk toe te passen » en « gevaarlijk voor de confraterniteitsweldaad ».

De enkelvoudige opgave van deze punten zal eenieder van ons van de oplossingsmoeilijkheden overtuigen, die met deze voor de Balie voorname kwestie verbonden zijn, en nochtans wer-

den slechts enkele hoeken van dezen zwaren sluier opgelicht.

Mijn eenig opzet was in deze omstandigheden: *het problema te stellen.*

Laat mij, verkleefde confrères, beroep doen op uw medewerking en toewijding, op uw waken, bijdragen, inlichtingen, beschouwingen, overwegingen: zij worden ten zeerste op prijs gesteld.

Aldus wordt een ingediept en alzijdig vooronderzoek bemogelijk, kan een degelijk verslag en hervormings-ontwerp worden uitgewerkt, mag de verdere bespreking het hoogste nut-coëfficiënt bereiken en zal het Verbond der Belgische Advocaten eens de ingezette studie door het bereiken van het doel: éénheid in de Orde, mogen sluitringen.

Het vraagstuk van de werkloosheid der intellectueelen in verband met het beroep van advocaat

door Mr. M. VARENDONCK, Advocaat bij het Hof van Beroep te Brussel.

In de huidige economische en sociale opvattingen der samenleving neemt de studie van het vraagstuk der werkloosheid een ruime plaats in.

De werkloosheid immers wordt niet enkel meer beschouwd als een individueel kwaad doch als een maatschappelijke plaag, tot bestrijding waarvan de openbare besturen zich inspannen.

De opvatting van den staat als een louter aggregaat van enkelingen, die zich bewegen in een wereld van een zoo onbegrensd mogelijke persoonlijke en economische vrijheid, heeft plaats geruimd voor een meer sociale conceptie der samenleving geschoeid op de leest eener ruime solidariteit, en beheerscht door de begrippen van het primeerend maatschappelijk belang. Aldus zullen private belangen moeten onderdoen voor algemeene maatschappelijke belangen, en zal de individuele vrijheid zich slechts mogen bewegen binnen de perken van een erkenden of veronderstelden toestand van algemeen nut en welzijn.

De arbeidsmarkt is niet aan het eigen initiatief der betrokken partijen, werknemers enerzijds en werkgevers anderzijds, overgelaten als vrije uiting der wet van vraag en aanbod. De staatsinmenging doet zich hier op velerlei wijze gevoelen.

Ten einde de arbeidsmarkt te verruimen heeft de staat, nevens de bestaande vrije werkbeurzen, een officieelen nationalen dienst opgericht voor arbeidsbemiddeling en werkloosheid waarvan het centraal bestuur gevestigd is te Brussel, en die in ons land niet minder dan 44 gewestelijke bureelen telt.

Om de werkloosheid te bestrijden voert de staat een programma uit van groote openbare werken van erkend op verondersteld algemeen

nut. Een wetsontwerp betreffende de verplichtende verzekering tegen werkloosheid werd onlangs door de regeering ingediend. En aan de werknemers die geen arbeid kunnen verkrijgen, zal, ingevolge de solidaristisch-sociale staatsopvatting een steungeld op openbare fondsen worden uitbetaald.

Indien de openbare besturen zich echter bezorgd toonen met het vraagstuk der werkloosheid en de bestrijding er van, moeten wij er helaas onmiddellijk aan toevoegen dat deze bezorgdheid zich echter schier uitsluitend beperkt tot de werkloosheid der werklieden en bedienden.

De intellectueelen die een vrij beroep uitoefenen zijn aan hun eigen lot overgelaten, en hebben dus zelf naar de middelen uit te zien om de werkloosheid welke in hun middens heerscht te voorkomen en te bestrijden.

Deze toestand mag betreurenswaardig genoemd worden, te meer dat de intellectueelen onbetwistbaar een ruime plaats innemen in de maatschappelijke orde, en dat overigens de waardefactor voorzeker wel tegen de massafactor mag gesteld worden. De goede orde en het noodzakelijk evenwicht in de samenleving hebben overigens niets te winnen bij de proletariseering van verbitterde en ontgoochelde intellectueelen.

I. Onderzoek aangaande de werkloosheid aan de balie in het licht der statistiek.

Vooraleer na te gaan of er werkloosheid bestaat aan de balie, laten wij het begrip van werkloosheid, in verband met het beroep van advocaat, nader omschrijven.

Wanneer men spreekt van de werkloosheid van een werkman of een bediende verstaat men

daardoor de totale afwezigheid van een werk- of bediendencontract. Het zijn werknemers welke er niet in gelukt zijn een contract af te sluiten met bepaalde werkgevers. Men heeft echter ook gedeeltelijke werklozen welke slechts op zekere tijdstippen werk hebben, of waarvan de werkuren abnormaal beperkt zijn.

Een advocaat, welke in de praktijk is, sluit echter nooit met een bepaalden werkgever — men veroorlove ons het woord — een vaste overeenkomst af welke gansch zijn activiteit inneemt. De bedrijvigheid van den advocaat, hetzij hij op strikt beroepsgebied optreedt, in welk geval hij met zijn klient een onbenoemd contract aangaat; hetzij hij zich op een ruimer terrein beweegt in welk geval hij lasthebber is van zijn klient, is hoofdzakelijk zeer veranderlijk en zoo uiteenlopend van aard als verschillend van belang. Men treft nog advocaten aan die overlast van werk hebben; er zijn er voorzeker geene die totaal geen werk hebben, — ter uitzondering echter van die, welke enkel dit doel nastreven — ; er zijn er anderzijds vele die weinig of veel te weinig werk hebben.

De beroepsactiviteit van laatstgenoemden vindt geen voldoende uiting in het practiseeren, en de beoefening van hun beroep verzekert hun geen behoorlijk materieel bestaan.

Het is deze categorie welke hoofdzakelijk belangstelling verdient, en aan wiens triesten toestand dient verholpen te worden.

Betrouwbare statistieken wijzen uit dat er in 1913 in België 2680 advocaten waren, stagisten inbegrepen; welk getal in 1934 geklommen is tot 3390 en tot 3573 in 1935. Het aantal einddiploma's van doctor in de rechten afgeleverd aan studenten van Belgische nationaliteit door de hogere onderwijsinstellingen van ons land bedroeg in het schooljaar 1935-36: 321, en in het schooljaar 1936-37: 317 (1).

Niettegenstaande de repercussie van het lage geboortecijfer der oorlogsjaren op het getal der studentenbevolking, waren er in de hogere onderwijsinstellingen van ons land in het schooljaar 1935-36 niet minder dan 900, en in het schooljaar 1937-38 niet minder dan 792 Belgische studenten ingeschreven in de candidatuur van wijsbegeerte en letteren voorbereidend tot de rechten en tot het notariaat.

In het academisch jaar 1935-1936 bereikten de inschrijvingen in de onderwijsafdeeling der rechten het indrukwekkend getal van 2135; dat getal werd slechts overtroffen door deze der

geneeskunde welke 2461 inschrijvingen bereikte.

Gedurende het schooljaar 1936-37 bedroeg de bevolking van de 193 inrichtingen voor middelbaar onderwijs van den hooger graad, (officieel en vrij), een totaal van 57.494 leerlingen, waarvan tijdens een onderzoek gedaan in den loop van het schooljaar, ruim 55 % der jongens en 60 % der meisjes het voornemen hadden uitgedrukt van hun toelating te vragen tot een universiteit of een hooger onderwijsgesticht.

Uit de statistieken betreffende het hooger onderwijs blijkt dat gedurende het academisch jaar 1934-35 de Belgische studenten, onzer vier hoogeschoolen, tezamen 58 % talrijker waren dan in 1913-14 (2).

Het staat dus vast dat onze hoogeschoolen overbevolkt zijn en dat deze overbevolking zich hoofdzakelijk doet gevoelen in de faculteit der rechten, hetgeen natuurlijk in rechtstreeksch verband staat met de vermeerdering van het aantal advocaten.

Het thans bestaande en het vermoedelijk toekomstig aantal advocaten geeft ons echter slechts een eenzijdigen kijk op de zaak. Er moet inderdaad nagegaan worden, in de mate van het mogelijke, in welke verhouding het getal advocaten staat tegenover het getal beroepszaken. Dit laatste te bepalen is zeer moeilijk, daar een groot getal zaken afgehandeld worden buiten alle gerechtelijke tusschenkomst om; en dat anderzijds vele zaken, betreffende dewelke een rechtsvordering ingesteld werd, in den loop der instantie, in der minne geregeld of beëindigd worden zonder dat een vonnis geveld wordt.

Merken wij ten slotte nog op dat veel gerechtzaken, zaken van gering belang voor den vrederechter, ook zaken voor de rechtbank van koophandel of voor de rechtbank van eersten aanleg, afgehandeld worden zonder eenige tusschenkomst van een advocaat; dezès tusschenkomst in voornoemde gevallen ingenomen zijnde door een deurwaarder of een pleitbezorger, minstens voor wat betreft het opmaken der procedurestukken.

In strafzaken anderzijds verschijnen meer en meer betichten welke den bijstand van een advocaat niet inroepen om hun verdediging waar te nemen.

De eenige statistiek die ter zake eenigszins dienend is, en die wij uit officiële bron bekwaamen, is deze betrekkelijk het getal zaken beëindigd door een arrest of een vonnis (3).

Voormelde statistiek leert ons, dat, voor wat betreft de *burgerlijke en handelszaken*, over het jaar 1911-12 door het hof van verbreking 51; door de hoven van beroep 1180; door de rechtbanken van eersten aanleg 8871, door de handelsrechtbanken 35.320 en door de vredegerichten 37.027 zaken door een arrest of vonnis beëindigd werden.

Over het jaar 1912-13 krijgen wij respectievelijk de cijfers 57, 1323, 8730, 33.617 en 37.589 gevonniste zaken.

Voor wat in de laatste jaren beslechte geschillen betreft, hebben wij de volgende getallen :

Voor het verbrekingshof in 1933 : 108, in 1934 : 138, in 1935 : 125, en in 1936 : 83 zaken.

Voor de hoven van beroep in 1933 : 2411, in 1934 : 2489, in 1935 : 2904 en in 1936 : 2742 zaken.

Voor de rechtbanken van eersten aanleg in 1933 : 18.437 ; in 1934 : 18.554 ; in 1935 : 18.828 en in 1936 : 17.257 zaken.

Voor de handelsrechtbanken in 1933 : 66.160, in 1934 : 62.006, in 1935 : 39.101 zaken.

Voor de vredegerichten in 1933 : 45.754, in 1934 : 48.905, in 1935 : 93.029 en in 1936 : 99.333 zaken.

De cijfers van 1935 welke een plotselinge en gevoelige vermindering aangeven wat betreft de handelszaken, overeenstemmende met een even plotselinge en gevoelige vermeerdering der vredegerichtzaken, moeten natuurlijk in verband gebracht worden met de bepalingen van het koninklijk besluit van 13 Januari 1935.

In voormelde schommeling ligt echter de aanwijzing besloten van het groot getal kleine zaken, eener waarde van minder dan 1000 fr., welke voorkwamen onder de rangschikking der zaken beëindigd door een vonnis geveld door de handelsrechtbanken.

Wat de **strafzaken** betreft geeft de statistiek ons :

Voor het hof van verbreking, beëindigde zaken in 1911-12 : 696 en in 1912-13 : 597 tegen 634 zaken beëindigd in 1933, 863 in 1934, 930 in 1935 en 796 in 1936.

Voor de hoven van beroep in 1911-12 : 3986 en in 1912-13 4282 afgehandelde zaken tegen 4210 in 1933, 4880 in 1934, 5003 in 1935 en 4007 in 1936.

Voor de boetstraffelijke zaken, (hooger beroep in politiezaken niet inbegrepen), geven de

jaren 1911-12 en 1912-13 ons respectievelijk de getallen van 44.867 en 45.939 gevonniste zaken tegen 41.091 in 1933 ; 43.351 in 1934 ; 40.228 in 1935, en 41.593 in 1936.

En ten slotte voor de politierechtbanken hebben wij het getal van 139.869 afgehandelde zaken in 1911-12 en dit van 150.417 in 1912-13; tegen 161.721 zaken voor 1933 ; 171.651 voor 1934 en 126.803 voor 1935 ; laatstgenoemde vermindering is voorzeker grootendeels te wijten aan de toepassing van de wet van 10 Januari 1935, wijziging brengende aan de wetten nopens de bevoegdheid en de procedure in strafzaken (art. 4).

Wat mogen wij uit de hierbovengenoemde statistiek besluiten ?

Afgaande op bloote cijfers moeten wij vaststellen dat voor wat betreft burgerlijke en handelszaken, er een merkelijke vermeerdering van door een gerechtelijke beslissing beëindigde zaken bestaat, tusschen de vooroorlogische jaren en de laatste jaren waarover de statistiek ons bekend is ; vermeerdering welke in vele gevallen het dubbel bereikt en zelfs overschrijdt.

Wat de strafzaken echter betreft, is het anders gelegen, de vermeerdering is in verscheidene gevallen zeer gering en in andere gevallen komt een zekere vermindering voor welke bijzonder merkbaar is wat de boetstraffelijke zaken betreft.

Wat dus de boetstraffelijke zaken aangaat is het bewijs geleverd dat de groote vermeerdering van het aantal advocaten in absolute wanverhouding staat tegenover het getal zaken. De verbreking van het evenwicht wordt echter nog verscherpt door het feit dat vele boetstraffelijke zaken, en meer bepaaldelijk deze welke betrekking hebben tot verkeersoverstredingen in feite gemonopoliseerd zijn in handen van zekere advocaten welke gewoonlijk optreden bij opdracht van verzekeringsmaatschappijen.

Wat anderzijds de burgerlijke en handelszaken betreft hechten wij geen al te overwegend belang aan de vastgestelde vermeerdering van zaken door een arrest of vonnis beëindigd, en dit om de navolgende redenen.

Vooraf dient opgemerkt te worden, zooals wij reeds hierboven betoogden, dat de statistiek betreffende de bij vonnis of arrest beëindigde zaken slechts een zijde van de beroepsactiviteit van den advocaat meet en toelicht.

Betreffende zijn bedrijvigheid buiten het pre-

torium hebben wij niet de minste vaste aanwijzing, evenmin als wat aangaat het aantal ingestelde rechtsgedingen welke niet door een gerechtelijke beslissing beëindigd werden.

De statistiek geeft ons overigens ook geen aanwijzingen nopens het belang der gerechtszaken, alhoewel het kwantitief bestanddeel op het stuk van zaken niet opwegen kan tegen het kwalitief bestanddeel. De statistiek zelf doet trouwens, zooals wij hierboven deden opmerken, het groot aantal gerechtszaken uitkomen waarvan de waarde de 1000 fr. niet overtreft.

Het staat ook buiten kijf, dat het verdelingsproces van het aantal zaken tusschen het aantal advocaten, allesbehalve mathematisch geschiedt. Aloude stevig gevestigde cabinetten zullen wellicht getroffen worden door de zakenvermindering, doch hun activiteit zal er niet op critische wijze door te lijden hebben.

De jongere advocaten daarentegen, en meer nog de pas ingeschreven confraters, zullen gevoeliger getroffen worden door het gebrek aan zaken of gemis aan voldoende werk dat ontmoedigend drukken zal op een jeugdige vaak geestdriftige werklust.

Ten slotte moeten wij vaststellen, — en deze beschouwing is van het allergrootste belang — dat het getal praktiseerende advocaten sedert de naoorlogsche periode merkkelijk is toegenomen. Dit is wellicht grootendeels te wijten aan het tijdperk van voorspoed en welstand welke handel, nijverheid en landbouw gekend hebben in de naoorlogsche jaren.

Deze toestand heeft vele middenstanders er toe gebracht en in de mogelijkheid gesteld hun kinderen naar het hooger onderwijs te richten; hooger onderwijs waarin de aantrekkingskracht der geneeskunde en der rechten zich overwegend liet gevoelen.

De aldus uit een gunstige conjunctuur gesproten studenten hebben voorzeker het beroep van advocaat niet alleen verkozen om wille van den ambtstitel, doch tevens ook met inachtning van het loonende bestaan dat zij, door de uitoefening van hun beroep, hoopten te bereiken.

Vóór den oorlog werd door velen, — en niet het minst door voorzichtige huisvaders, — de balie en de magistratuur beschouwd als het bevoorrecht domein van fortuin en ook, voor wat de magistratuur betreft, van adel.

De naoorlogsche economische toestanden en

de sociale evolutie, de eerste gekenschetst door de inkrimping der groote fortuinen in tegenstelling met de verrijking van de middenstandsklas; en de andere beheerscht door de niveleeringstendens der standen van onderen naar boven, hebben bij ons, zooals ook in andere landen, daarin heel wat verandering gebracht.

En het is onbetwistbaar dat het aantal, thans werkelijk praktiseerende advocaten, verre dit van voor den oorlog overtreft.

Wij missen overigens, wat betreft het aantal gevonniste zaken, de statistieken over de jaren 1937 en 1938, en wij zijn de meening toegedaan dat zij een merkkelijke vermindering zullen aanduiden tegenover de onmiddellijk voorafgaande jaren.

Wij besluiten derhalve dat de eenzijdige en onvolledige hierboven vermelde statistiek, in geen mate de vaststelling te niet doet — die trouwens door elk advocaat die in de praktijk staat, aangevoeld wordt — dat het evenwicht tusschen vraag en aanbod, tusschen het getal zaken en het aantal advocaten, verbroken is, en wel in dien zin dat het aanbod merkkelijk de vraag overtreft, en dat er een te groot aantal advocaten bestaat ten overstaan van een te klein getal zaken.

En wat de toestand nog kritischer maakt is het feit dat de zaken — minstens toch de belangrijke zaken — een strekking hebben ons nog te verminderen bijaldien de rechtsfaculteit overbevolkt is, wat als gevolg hebben zal de aanwas van advocaten nog abnormaal te doen groeien.

II. Toestand in zekere andere landen.

Ook in de meeste andere landen woedt de plaag der overbevolking in hoogeschole en komt hij als de groote oorzaak voor van de werkloosheid der intellectueelen. Onderzoeken wij meer speciaal den toestand in twee naburige landen, Frankrijk en Nederland.

In Frankrijk volgde het aantal ingeschreven studenten in de hogere onderwijsrichtingen van het land de hierna vermelde stijgende curve: (4)

35.803 in 1909-1910
40.036 in 1919-1920
57.347 in 1929-1930
61.393 in 1930-1931
66.378 in 1931-1932.

Het aantal studenten ingeschreven in het eerste jaar licentiaat rechten steeg als volgt:

2.501 in 1910	5.376 in 1930
3.088 in 1913	6,112 in 1931
4.831 in 1920	6.597 in 1932

Over het tijdperk gaande van 1900 tot 1932 stelt men een verhooging vast van 50% wat aangaat het licenciat in de rechten

De vermeerdering van het aantal licenciaten in de rechten blijkt echter geen nadeeligen terugslag gehad te hebben op het aantal ingeschreven advocaten aan de balie, dat ongeveer met 10 procent verminderd is daar men in 1912 : 4928, in 1927 : 4538 en in 1931 : 4561 advocaten telde.

Het gunstig besluit echter dat men uit voornoemde vaststelling zou kunnen trekken wordt echter te niet gedaan door de stijging van het getal pleitende advocaten. Dienaangaande drukt de heer Rosier zich als volgt uit :

« Avant la guerre on estimait à 1/3 seulement le pourcentage de ceux qui recherchaient dans l'exercice de leur profession, les moyens de vivre. De nos jours, la proportion se serait inversée, ce qui nous conduit à ces conclusions : en 1912 : 1642 avocats plaidants, en 1931 : 3040 avocats plaidants. »

In Nederland wordt de toeneming der bevolking der hogere onderwijsinrichtingen toegeschreven aan de wijziging in de structuur van het maatschappelijk leven en in de economische conjunctuur van den jongsten tijd ; speciale nadruk wordt gelegd, aan de hand van statistieken, op den toenemenden welstand van het land en de trek van het platteland naar de stad. (5)

Het aanbod der afgestudeerden overtreft de vraag ; de academiseering is te snel gegaan. Van 580 afgestudeerden in 1915-16 is men gekomen tot 923 in 1920-21, en tot 1485 in 1932-33.

Wat meer bepaaldelijk de juristen betreft, wij spreken hier nog niet van advocaten en procureurs, stijgt hun aantal met een onrustbarend tempo.

In het buitengewoon gedocumenteerd werk «De Toekomst der academisch Gegradueerden» komt een tabel voor welke de verhouding weergeeft van vraag en aanbod van juristen, en welke wij hier laten volgen.

Omschrijving	1935	1936	1937	1938
Aantal vrijkomende plaatsen	187	192	196	200
Aantal afgestudeerden	284	291	313	328

Suspens van vorige jaren	300	397	496	613
--------------------------	-----	-----	-----	-----

Uit deze tabel valt af te leiden, — lezen wij in voormeld werk —, dat de jaarlijksche aanwas van afgestudeerden de vraag verre (van 50 tot 60%) overtreft, hetgeen tengevolge heeft, dat het teveel aan juristen onrustbarend toeneemt en in 1939 plus minus 750 zal bedragen. In aanmerking nemende dat er dan naar schatting plus minus 5000 hier te lande werkzaam zijn, beteekent dit een ernstige wanverhouding van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt der juristen.

Merken wij hier terloops op dat de veelzijdigheid van het arbeidsgebied waarin juristen werkzaam zijn, veel aanzienlijker is in Nederland dan bij ons.

Wat de advocaten aangaat, stellen wij vast dat hun aantal, dat in 1920 : 1021 bedroeg, in 1934 gestegen is tot 1818. Wat meer bepaaldelijk de jongste jaren betreft, mag de jaarlijksche aanwas van advocaten en procureurs geschat worden op ongeveer 100 in 1935, 115 in 1936, 140 in 1937, 160 in 1938.

En om te eindigen ontleenen wij de volgende passage aan de «samenvatting en conclusie» der ingestelde commissie :

« Het werd betoogd dat het teveel aan advocaten — de categorie die in een niet vrij beroep werkloos zou heeten — thans reeds » 230 of 12 1/2 % van het totaal bedraagt.

» Vermits in de naaste toekomst de aanwas » telken jare het aantal vrijkomende plaatsen » overtreft, zal dit overcompleet gedurig aan » groeien en in 1938 gestegen zijn tot ongeveer » 345. Het wel der subcommissie voorkomen, » dat een zoodanige evenwichtsstoring tus » schen vraag en aanbod binnen de grenzen » der advocatuur een behoorlijke uitoefening » der rechtspraktijk, tot schade zoowel van de » Justitiabelen als van het nobile officium zelf, » in gevaar brengt, zoodat werkzaamheid ten » deze ernstig geboden is.

» De oorzaak der huidige moeilijkheden is en » blijft ten slotte de groote aanwas van afge » studeerden, slechts indien deze zal verminde » ren, zijn de voorwaarden van evenwichtsher » stel binnen de advocatuur geschapen. »

III. Nadeelige gevolgen.

Aan de gevoelige evenwichtsverstoring tuschen vraag en aanbod aan de balie zijn erge

nadeelen en groote gevaren verbonden welke wij bondig zullen nagaan.

Voorop dient gesteld te worden als een economisch en sociaal gezond principe, dat degene die een vrij beroep uitoefent, door zijn studie en werk, in de mogelijkheid moet gesteld zijn om zijn persoonlijk bestaan en dit van zijn gezin te kunnen verzekeren, en den bij zijn beroep passenden rang te houden; dit gepaard gaande met een zekere veiligheidsmarge welke te voorzien is wegens allerhande mogelijke beroepsalea's.

Een bezondiging tegen voormeld principe verwekt een economisch-socialen wantoestand, waarvan wij als de bijzonderste gevolgen kunnen aanstippen de daling van het intellectueel peil van een volk, en het ten onder gaan zijner intellectuele elite; het aan 't wankelen brengen van het familiaal statuut met beperking van het geboortecijfer; het leveren van minderwaardig werk, enz..

Men veroorloove ons hier een passend citaat te doen uit het merkwaardig boek « L'homme cet inconnu » : (6)

« La société moderne doit permettre à tous, » mais surtout à l'élite d'avoir une vie stable, » de former un petit monde familial, de posséder une maison, un jardin, des amis. Il est » impératif d'arrêter immédiatement la transformation du fermier, de l'artisan, de l'artiste, du professeur, du savant, en prolétaires » manuels ou intellectuels ne possédant rien » que leurs bras ou leur cerveau.

« Ce prolétariat sera la honte éternelle de » la civilisation scientifique. Il détermine la » suppression de la famille comme unité sociale. » Il éteint l'intelligence et le sens moral. Il » détruit les restes de la culture et de la beauté. » Il abaisse d'être humain. Une certaine sécurité est indispensable pour le développement » optimum de l'individu et de la famille. »

Er wordt ook soms beweerd dat het hoofdzakelijk de gevestigde advocaten zijn, die reeds een flink cabinet hebben, welke schermen met beroepsbeperking met het oogmerk om, als beati possedentes, zoo weinig mogelijk gestoord te worden in het vreedig bezit en genot hunner cliënteel.

Onzes inziens stelt men aldus de zaken op een onrechtvaardige en onjuiste wijze voor. De invidia, die in zekere andere vrije beroepen spreekwoordelijk geworden is, heeft in 't algemeen aan de balie nog geen burgerrecht ver-

kregen, zooals ook in 't algemeen de kortzichtige geest van mededinging er onbekend is gebleven.

Het staat echter vast, zooals wij reeds hierboven zegden, dat, indien zekere stevig gevestigde cabinetten het nadeel voelen eener vermindering van zaken, in alle geval de jongere confraters veruit meest te lijden hebben onder een onmeedoogende, in sommige gevallen bijna totale, werkloosheid.

Dat de oudere advocaten den strijd tegen de werkloosheid bijtreden is voorzeker gesteund op de verdediging van hun materieele belangen, namelijk het aanstuwen op een rechtmatig handhaven van een door werk en studie verkregen « standing »; doch het is voorzeker niet ingegeven door een eng, zelfzuchtig nastreven van een louter eigenbelang.

En dat de oudere wel eens het initiatief nemen van den strijd is zóó logisch als begrijpelijk, daar zij beter dan de jongeren bij ondervinding al de gevaren en nadeelen kennen die aan de overbevolking in het beroep verbonden zijn.

Het betreft dus wel het nastreven van een belang dat, alhoewel in ongelijke mate, gemeen is aan al de praktiseerende advocaten.

Schetsen wij een oogenblik den toestand af waarin zich vele jongeren bevinden.

In de vreugderoes van het pas verkregen diploma komt de jonge advocaat aan de balie; na den langen nacht der abstracte en theoretische studiën breekt eindelijk de blijde dageraad aan van practische werkzaamheid en uitbouw. Helaas, weldra smaakt hij de bitterheid der ontgoochelingen, hij ondergaat de depressie eener koude realiteit welke hij niet kende of zelfs vermoedde, zijn werklust verflauwt, zijn geestdrift verdooft, en dikwerf verzinkt hij in een diepe en verlamme moedeloosheid. Hij doorworstelt een crisis die erge gevolgen hebben kan indien zich geen stevige reactie voordoet. Met wrok in het hart en een verbitterde geest zullen sommigen zich het slachtoffer wanen van een onrechtvaardige lotsbestemming, en hun gemoed zal in opstand komen tegen al wat welgesteld, machtig en vermogend is. Aldus kunnen zij een maatschappelijk gevaar worden. Haalt men soms niet te recht het geschiedkundig voorbeeld aan van Robespierre, de beursstudent van het Lodewijk de Groote collegie, welke mogelijks niet de dweepzieke jacobijn zou geworden zijn, indien

hij niet de behoeftige advocaat zonder zaken ware geweest te Arras ?

Een onvoldoende bezigheid staande tegenover dringende behoeften zal een gevaarlijke aanlokking zijn tot het ongeoorloofd najagen en opsporen van zaken, hetgeen dikwerf zal gepaard gaan met het even ongeoorloofd remunereren van bereidwillige makelaars, en het afsluiten van vernederende compromissen betreffende het eerloon. Het begrip van professioneele eer en fierheid gaat te loor. De tuchtraden kunnen getuigen hoe dikwijls dergelijke toestanden aanleiding gaven tot overtreding der beroepslichten.

Ten slotte worden sommige jonge advocaten door nood en moedeloosheid er toe gebracht om het even welk ambt of bediening te aanvaarden die hen in de mogelijkheid stellen zal in hun behoeften te voorzien. Dit zal meestal een ongewenschte evenals noodlottige deklasseering voor gevolg hebben.

IV. Maatregelen ter bestrijding van de werkloosheid.

Het volstaat echter niet het feit der werkloosheid of juistert het gebrek aan voldoende of behoorlijk werk bij de advocaten vast te stellen en er de nadeelige gevolgen van te doen uitschijnen, het komt er hoofdzakelijk op aan de maatregelen op te sporen en te onderzoeken welke kunnen aangewend worden om aan den bestaanden toestand te verhelpen.

Op het stuk der maatregelen kunnen wij een onderscheid maken tusschen twee groote categorieën, namelijk de preventieve maatregelen en de hulpmaatregelen.

Dienaangaande kunnen wij de bewoordingen overnemen waarin de heer Victor Roussot zich uitdrukte : « Pour faire un rapprochement avec » la science médicale nous disons que dans la » lutte contre ce fléau social qu'est le chômage, » il faut distinguer entre la thérapeutique et la » prophylaxie, entre les remèdes employés pour » soulager le chômeur et lui retrouver peut être » une occupation, et ceux qui consistent à pré- » munir le travailleur contre le risque de se » trouver un jour sans gagne pain. » (7)

1. Preventieve maatregelen :

Beginnen wij ons onderzoek met de preventieve maatregelen ; het zijn die welke beoogen voor de toekomst het kwaad te voorkomen of

de hernieuwing te beletten van de bestaande wantoestanden ; het is de bestrijding van het kwaad in de kiem.

Wij kunnen de preventieve maatregelen als volgt omschrijven, het zijn die welke strekken tot het verminderen van het aantal gediplomeerden.

In verband met deze maatregelen bekommert men zich vaak uitsluitend met het hooger onderwijs, hetgeen onzes inziens verkeerd is, daar men tot de onmiddellijke aanleiding opklimmen moet t.t.z. tot het middelbaar onderwijs.

Wij zullen ons onderzoek dus niet beperken bij het hooger onderwijs doch ook de maatregelen nagaan welke betrekkelijk het middelbaar onderwijs zouden kunnen getroffen worden.

A. Hooger onderwijs.

Wat het hooger onderwijs betreft, wordt door sommigen als radikale maatregel, een *numerus clausus* aangeprezen ; het is onbetwistbaar een zeer drastisch middel, dat evenwel groote gevaren kan medebrengen en met wezenlijke moeilijkheden gepaard gaat.

Men kan onderscheid maken tusschen een absoluten numerus clausus en een meer beperkten numerus clausus, die betrekking heeft tot zekere bepaalde studiën slechts, of tot de beperking van het aantal vrouwen of vreemdelingen.

Het stelsel van een absoluten numerus clausus werd in de laatste jaren in sommige landen ingevoerd ; in andere landen vond het vurige partijgangers.

Het principe zelf heeft aanleiding gegeven tot talrijke betwistingen en controversen ; de methode blijft vinnig besproken tusschen voor- en tegenstanders.

Onder het veralgemeend stelsel van den numerus clausus verstaat men het vaststellen van een bepaald en beperkt aantal studenten — hetzij nationale of uitheemsche, mannelijke of vrouwelijke — die, tot gelijk welken tak van het hooger onderwijs, zullen toegelaten worden.

Van dergelijk stelsel vinden wij toepassingen in Duitschland, Roemenië en Hongarije.

De Duitse wet dagteekent van 25 April 1933 en draagt als titel « Gesetz gegen die Überfüllung deutschen Schulen und Hoch-

schülen». Zij beveelt voor al de scholen, ter uitzondering van de verplichte, de beperking van het aantal studenten derwijze dat hun een degelijke vorming verzekerd zij, en dat er zal voorzien worden in de behoeften van de diverse beroepen.

Elk jaar wordt officieel het maximum aantal bekend gemaakt van de studenten welke elke school of faculteit zal mogen toelaten.

Wat betreft de selectie der kandidaten houdt men niet alleenlijk rekening met hun intellectueelen aanleg maar ook met hun fysieke geschiktheid, de waarde van hun karakter en het vertrouwen dat men hebben kan in hun nationale gevoelens.

In andere landen werden beperkingsmaatregelen getroffen betreffende het toelaten tot het hooger onderwijs van vreemde studenten en van vrouwen.

In ons land hebben wij ook een zekere toepassing van een beperkten numerus clausus, namelijk in de militaire school, waar jaarlijks slechts een beperkt aantal kandidaten toegelaten worden in verhouding met de behoeften der verschillende wapens van het leger. De kandidaten worden gerangschikt naar den bekomen uitslag van een ingangsexamen; in 1937 waren er 500 kandidaten ingeschreven voor 130 te begeven plaatsen.

Op het eerste gezicht lijkt het stelsel zeer prijsbaar en schijnt het de gewenschte maatregel te zijn om alle evenwichtsverbreking in de toekomst tusschen vraag en aanbod te vermijden, en om radicaal een einde te stellen aan de overbevolking van zekere beroepen.

Wij meenen echter het stelsel niet te kunnen voorstellen om wille van zijn karakter zelf en de gevaren en moeilijkheden welke eraan verbonden zijn.

De methode is, ons inziens, al te brutaal en te draconisch om den gewenschten ingang te vinden in ons land waar de vrijheid als het grootste goed wordt gewaardeerd; en waar de vrijheid — zoowel de sociale als de individueele — door de grondwet met de meeste bezorgdheid beschermd wordt. Op nijldige wijze snijdt zij den weg af die voor velen normaal tot het hooger onderwijs leidt; in vele gevallen zal het niets anders zijn dan een onverbiddelijk afsluiten eener voorgenomen carrière.

Dit trekt onmiddellijk de aandacht op de gevaren. Wat zal er geworden van die welke aldus door een brutale macht, plotseling den

loop hunner studiën gedwardsboomd en tegengehouden zien, en dit in de meest critische jaren van hun leeftijd; het tijdperk waarin men geen koele redeneering kent of kalm overleg pleegt, doch waarin alles beheerscht wordt door een onbegrensd en vaak dweepziek voelen. Zonder dat zij hun kans gehad hebben, zonder de minste voorbereidings- of overgangperiode wordt, minstens tijdelijk, de cyclus hunner studiën gestuit.

Studie louter ter wille van culture en ontwikkeling daar zullen de meesten niet eens aan denken; dan volgt een ontzenuwende leeglooperij in een wereld van verveling en wrevelige misnoegdheid.

Indien de aldus op zij geschoven elementen op de kosten hunner ouders hun beurt niet verder kunnen afwachten, zullen zij zich wel verplicht zien, tegen wil en dank, een bezoldigde bezigheid te zoeken. Aannemende zelfs dat zij een betrekking kunnen vinden, mogen wij gerust voorspellen dat een werk dat zonder de minste lust of ijver, en als het ware noodgedwongen volbracht wordt, en dat beheerscht wordt door het vooruitzicht van een beperkt mogelijken duur, voorzeker minderwaardig zal zijn.

Den mag ook de moeilijkheden niet uit het oog verliezen welke het stelsel van een numerus clausus medebrengt. Het veronderstelt immers een inrichting die precies de behoeften der onderscheiden beroepen kent en volgt, en die, met het oog op voormelde behoeften en in aanmerking nemende den duur der studiën, den aanwas van de afgestudeerden regelt.

Doch hier moet men, wat de rechtsstudiën betreft, rekening houden met de omstandigheid dat niet al die welke hopen te promoveeren tot doctor in de rechten, het inzicht hebben het beroep van advocaat uit te oefenen of te blijven uitoefenen; dat het inzicht van den student bezwaarlijk definitief zal te bepalen zijn bij zijn uittreden uit het middelbaar onderwijs; dat overigens in den loop der studiën het inzicht kan veranderen; en dat ten slotte vele advocaten, na een paar teleurstellende proefjaren, de balie verlaten om, met behulp van hun diploma, een anderen werkkring te vinden.

Indien men aan de balie het stelsel van den numerus clausus zou willen invoeren zou men het moeten doen, niet bij den aanvang der rechtsstudiën, doch na de voltooiing ervan; doch ook in dit geval zouden dezelfde nadeelen

en gevaren blijven bestaan als bij de toepassing van het stelsel vóór de toetreding tot het hooger onderwijs.

Een laatste moeilijkheid nog aan een numerus clausus verbonden bestaat in het vinden van den gewenschten maatstaf die bij eliminatie of de selectie zal worden aangelegd.

Zal men de best gerangschikte verkiezen? Zal men de voorkeur geven aan de oudsten? Zal men in acht nemen den socialen en financiële toestand van de familie waartoe de student behoort, en bijvoorbeeld een voorrang geven aan kroostrijke of aan min bemiddelde gezinnen? Zal een volgend jaar de voorkeur gegeven worden aan de geëlimineerden van vroeger of niet?

Het beantwoorden dezer vragen is vrij bezwaarlijk, en het vinden van een absoluut of gemengd criterium zal dan ook met wezenlijke moeilijkheden gepaard gaan, en in geen geval van gegronde kritiek verstoken blijven.

Mocht het evenwel blijken dat de voorgestelde maatregelen na ettelijke jaren geen voldoende uitslag geven, en dat daarentegen de bestaande crisis aan de balie nog zou verscherpen, dan zouden wij te vinden zijn voor een matige toepassing van een numerus clausus, ten opzichte van het getal doctors in de rechten welke hun inschrijving aan een balie vragen.

In Nederland meende de ingestelde commissie, wat de faculteit der rechtsgeleerdheid betreft, zich van een aanbeveling tot de invoering van een numerus clausus te moeten onthouden.

«De subcommissie is van oordeel — aldus het verslag — dat een dergelijke maatregel een zoodanige inbreuk op de persoonlijke vrijheid beteekent dat de eventuele voordeelen, welke van een numerus clausus verwacht kunnen worden, niet opwegen tegen de gevaren, welke de aantasting van een waardevol rechtsgoed met zich brengt.» (8)

Wijzen wij ten slotte in dit verband op de besprekingen van het zesde congres van de Union Internationale des Avocats, waaruit bleek, dat een numerus clausus ten opzichte der advocatuur van vele zijden bestrijding vond.

Wij zijn niet te vinden voor twee andere maatregelen welke ook door sommigen voorgesteld werden betrekkelijk het hooger onderwijs, namelijk de vermeerdering van den prijs der studiën en der examens, en de vermeerde-

ring van den duur der studiën. Deze maatregelen, immers, zouden aan de meest gegoeden een onrechtmatig voordeel aanbrengeu. en als 't ware een casteprivilegie vestigen; anderzijds nog zouden zij tot gevolg hebben aan meer begaafde dan bemiddelde elementen den toegang tot het hooger onderwijs te ontzeggen.

Anderzijds zijn wij partijgangers van een verscherping der examens, inzonderheid in 't begin der studiën; dienaangaande kunnen wij de aanbeveling bijtreden in December 1937 gedaan door de commissie voor het onderzoek aangaande de overbevolking der universiteiten en de werkloosheid der intellectueelen:

«de inrichtingen voor hooger onderwijs en » de centrale examencommissie zouden hun » proeven zoodanig moeten inrichten dat al de » onbekwame studenten er onvermijdelijk door » uitgeschakeld worden, inzonderheid aan » 't einde van het eerste studiejaar.» (9) ;

B. Middelbaar onderwijs.

Onderzoeken wij nu de maatregelen welke zouden kunnen getroffen worden met betrekking tot het middelbaar onderwijs; wij zullen er beurtelings drie nagaan.

- 1) De hervorming van het studieprogramma van het middelbaar onderwijs.
- 2) De beroepsorientatie.
- 3) Het uitgangsexamen van het middelbaar onderwijs.

1. De hervorming van het studieprogramma van het middelbaar onderwijs.

In vele landen is men de meening toegedaan dat het middelbaar onderwijs, zooals het thans ingericht is, een van de groote oorzaken is van den benarden toestand waarin vele hoogeschoolgediplomeerden zich thans bevinden.

Het middelbaar onderwijs wordt, inderdaad, doorgaans maar al te veel beschouwd als de weg tot het hooger onderwijs. Aldus vervult het zijn voornaamste rol niet welke bestaat in een algemeene cultureele opleiding en ontwikkeling eenerzijds, en in een technische vorming, welke onmisbaar is voor de uitoefening van gelijk welk beroep, anderzijds.

Men is dus tot de opvatting gekomen dat de middelbare studiën veeleer als een op zich zelf staand geheel zouden moeten beschouwd worden, dan als het noodzakelijke verbindesteecken tusschen lager en hooger onderwijs.

In Italië is de herinrichting van het middelbaar onderwijs volgens voormelde opvatting als proef gedaan geweest, hetgeen uitstekende gevolgen heeft gehad.

In April 1935 nam in dit verband de conférence des organisations internationales d'étudiants de volgende motie aan : « Les études » secondaires ne devraient pas être organisées » uniquement en vue d'une préparation aux études » des universitaires, mais comme pouvant également » avoir leur fin en soi, en donner en » même temps toutes les connaissances nécessaires à l'exercice d'une profession et la culture générale indispensable à une vie humaine.»

De commissie voor het onderzoek aangaande de overbevolking der universiteiten en de werkloosheid der intellectueelen drukte ook het oordeel uit : « dat zoo spoedig mogelijk zou moeten » overgegaan worden tot hervorming, en namelijk tot een verlichting van de programma's » van het lager en middelbaar onderwijs, opdat » deze studiën het karakter van algemeene cultuur zouden bewaren waardoor ze moeten » gekenmerkt zijn.»

Zij voegde er bovendien de volgende aanbeveling aan toe : « In het middelbaar onderwijs » zouden alleen zulke jonge lieden tot het voortzetten hunner studiën dienen aangespoord te » worden, die buitengewoon begaafd zijn en als » het ware tot het hooger onderwijs geroepen » zijn.» (10)

2. De beroepsorientatie.

Wat de beroepsorientatie betreft, deze wordt door haar voorstanders beschouwd als het onontbeerlijke hulpmiddel betreffende de reorganisatie welke zich opdringt in het middelbaar onderwijs.

Met de beroepsorientatie zal het mogelijk zijn van zekere studenten te richten naar die hoogere studiën welke het best passen bij hun aanleg en geschiktheid, of die niet al te druk gevolgd worden.

Andere studenten zullen gericht worden naar het vak- en technisch onderwijs indien zij daartoe meer bekwaamheid en geschiktheid vertoonen.

De keus van een beroep zal behoorlijk voorlicht worden door beroepsstatistieken; zij zal kunnen gedaan worden dank zij de studie van de intellectuele, zedelijke en physische hoedanigheden der candidaten.

Het gevaar van een keus op het geluk af en op goed valle het uit, zal aldus uitgeschaeld worden.

Verscheidene landen hebben reeds het principe der beroepsorientatie in praktijk gesteld met het oprichten van diensten voor beroepsorientatie, dit is o.m. het geval in Frankrijk, Duitschland, de Vereenigde Staten, Nederland, Zwitserland, Hongarije, enz..

In België werd bij koninklijk besluit van 20 Februari 1936, te Brussel een centrum opgericht van beroepskeuze voor de jeugd.

De dienst verleent nauwkeurige inlichtingen betreffende de vereischte studiën ten opzichte van een bepaalde carrière; de toekomstmogelijkheden der verscheidene beroepen, de vereischte beroepsgeschiktheden, enz.

Wij sluiten ons ten slotte volkomen aan bij de Commissie, daar waar deze de volgende aanbeveling doet : « de leeraars onzer inrichtingen voor middelbaar onderwijs van den » hooger graad, dienden kennis te nemen » van het jaarverslag van den dienst voor » hooge schoolstatistiek wegens de talrijke » aanduidingen en wenken die er ten bate van » hun leerlingen in te vinden zijn.» (11)

3. Het uitgangsexamen.

Het derde voorgesteld middel betreffende het middelbaar onderwijs is het uitgangsexamen.

In verscheidene landen heeft het principe ingang gevonden van het toelaten tot het hooger onderwijs te laten afhangen van het slagen in een uitgangsexamen, bij het eindigen der middelbare studiën ingericht.

In België is dit examen niet verplichtend doch enkel facultatief, het zou echter verplichtend moeten gemaakt worden bij het eindigen der middelbare studiën van den hooger graad.

De commissie drukte dienaangaande een advies uit, waarvan de volgende punten onze volledige goedkeuring wegdragen : « Dat het uitgangsexamen der rhetorica, dat thans niet » verplichtend is, verplichtend moet worden » gemaakt en dat van den gunstigen uitslag » van dit examen de toelating der studeerenden » moet afhangen tot de inrichtingen voor hooger » onderwijs, met behoud van de bestaande toelatingsproeven. Dat aan de jury twee personen » naliteiten zouden moeten toegevoegd worden » die geen deel uitmaken van het personeel der

» onderwijsinrichting. Die personaliteiten zou-
 » den aangeduid worden door den minister van
 » openbaar onderwijs onder de leeraars en
 » inspecteurs van het middelbaar onderwijs, en
 » onder de dienstdoende professoren of profes-
 » soren emeriti van het hooger onderwijs, met
 » dien verstande dat aldus de examencommis-
 » sies der officieele onderwijsinrichtingen door
 » vertegenwoordigers van het vrije onderwijs
 » zouden aangevuld worden, en omge-
 » keerd.» (12)

2. Hulpmaatregelen :

En zoo zijn wij aan het onderzoek gekomen der hulpmaatregelen welke dienen toegewend te worden om de bestaande werkloosheid aan de balie onmiddellijk te bestrijden.

Wij zullen dienaangaande vier middelen onderzoeken :

- 1) Uitbreiding der beroepsactiviteit.
- 2) De afvloeiingsmogelijkheden voor juristen.
- 3) Maatregelen strekkende tot een betere verdeling van het werk tusschen een grooter aantal betrokkenen.
- 4) Geldelijke hulpmiddelen.

1. Uitbreiding der beroepsactiviteit.

Indien het voor de hand ligt dat men geen zaken kan doen ontstaan, kan men er echter wel naar streven om het instellen en het afhandelen van rechtsgedingen niet te bemoeilijken en te bezwaren. Wij bedoelen hier hoofdzakelijk de *hooge gerechtskosten en de traagheid in de behandeling der gerechtszaken.*

Het staat buiten kijf dat de veel te hoog gestelde gerechtskosten en het perspectief van een geschil dat jaren duren kan, vele justitiabelen afschrikt van het aanleggen van een rechtsgeding; al die, welke in de praktijk staan zullen het met ons diengaande eens zijn.

De gerechtskosten, we stippen hier hoofdzakelijk de kosten van registratie op minute en deze van tenuitvoerlegging aan, zouden merklijk moeten verminderd worden.

Het strookt immers niet met een zedelijk en sociaal gezonde rechtsbedeeling, dat, eenerzijds schuldeischers hun recht niet kunnen of durven vervolgen om wille van de hoge kosten die eraan verbonden zijn, en dat anderzijds schuldenaren, tengevolge van dien door hen welbekenden toestand, zich in ongestoorde rust en veiligheid achten.

De kosteloze rechtspleging is hier van geen nut daar het hier menschen betreft wier behoeftigheid onvoldoende is om het voordeel der kosteloze rechtspleging te bekomen, of wier eergevoel te groot is om het voordeel ervan aan te vragen.

Minstens vragen wij de onmiddellijke verbetering van het koninklijk besluit van 31 Maart 1936 waarbij, op voor de justitiabelen bezwarende wijze, wijziging gebracht wordt aan de registratieoverschrijvings- zegel- en griffiekosten.

In het verslag over de begroting van het Ministerie van Justitie over 1937, en in de bespreking ervan in het parlement, werd trouwens gewezen op de onrechtmatige afwijkingen en overdrijvingen van voormeld koninklijk besluit, dat voornamelijk de pleiters van geringen stand nadeel berokkent.

Ook de *traagheid der procedure* werkt stellig het inleggen der rechtsvorderingen tegen, en brengt er velen toe een dading te treffen, waarvan zij het meer ongunstige doch onmiddellijke resultaat verkiezen, boven den mogelijks meer voordeeligen uitslag eener wisselvallige en onbepaald lange procedure.

De traagheid in de behandeling van een rechtsgeding kan aan drie factoren te wijten zijn, wier remmende werking zich gelijktijdig of afzonderlijk laat gevoelen.

Zij kan te wijten zijn aan de advocatuur, aan de pleegvormen der procedure en aan de magistratuur.

Advocaten die overlast zijn zouden hun toevlucht moeten nemen tot medewerkers of associés. De advocaten zouden anderzijds moeten blijf geven van dezelfde benaarding 't zij dat zij voor verweerders of voor aanleggers optreden. Dit is helaas niet altijd het geval en wij moeten den moed hebben het te bekennen en aan te klagen.

De moeite en de inspanning aan de studie eener zaak verbonden of de ongunstige vooruitzichten betreffende den afloop ervan zouden in geen geval redenen mogen zijn van talloze uitstellen onder meer of min spitsvondige voorwendzelen.

De verlokking tot uitstel is misschien wel zeer menschelijk, moedig of prijzenswaardig echter is zij in geen geval; als werkmethode is het procédé overigens totaal af te keuren.

Laten wij, als milde rechters, aan de advocatuur welwillend het voordeel toekennen der ver-

zachtende omstandigheden, en tevens de hoop uitdrukken dat zij zich beteren zal.

Wat de pleegvormen der procedure betreft, deze zouden nog heel wat kunnen en dienen vereenvoudigd te worden, hoofdzakelijk op het stuk der behandeling voor de rechtbanken van eersten aanleg.

Een uiterst verlamdend en verouderd formalisme past niet meer in het kader van een tijdperk van gemakkelijk en snel verkeer en van meer algemeen geworden ontwikkeling.

Het verouderde procesrecht van de tijden der diligentie moet aangepast worden aan de meer moderne toestanden die, met sneltreinen automobielen en vliegtuigen, in het teeken staan van een snel en gemakkelijk verkeer.

Wij zijn ook van meening dat men aan de hervorming van het procesrecht zekere bepalingen zou moeten vastknoopen betreffende den duur van behandeling der processen, en betreffende den termijn binnen denwelke de aangestelde deskundigen hun verslag zouden moeten indienen. Geen enkele termijn, immers, wordt in eersten aanleg aan de deskundigen voorgeschreven voor de indiening van hun verslag.

Bij de artikelen 315, 316 en 320 van het Wetboek van burgerlijke rechtspleging, worden wel den aanvang van hun verrichtingen voorzien alsook de sancties in geval van niet vervulling van hun opdracht, doch de termijnen van beëindiging zijn niet voorzien.

Ook de onderzoeken worden te dikwijls bevolen zonder bepaling van den termijn binnen denwelke zij een aanvang moeten nemen. De intrekking der artikelen 257, 258 en 259 van het wetboek van burgerlijke rechtspleging door het koninklijk besluit nr 300 van 30 Maart 1936 heeft elk dwangmiddel dienaangaande opgeheven.

Wat de magistraten betreft is het proefondervindelijk bewezen dat zekere rechtbanken en hoven overlast zijn, en een te groot getal zaken op hun rol hebben om ze behoorlijk binnen een normale tijdsperiode te kunnen afhandelen.

Die toestand werkt natuurlijk de kwade trouw van zekere schuldenaars in de hand, en lijkt wel op een rechtsmiskening voor die welke aan de justitie de bevestiging vragen van hun recht.

Dienaangaande lezen wij in het verslag door de commissie van justitie uitgebracht bij de begroting van het ministerie van justitie voor het jaar 1938 :

« Voor sommige burgerlijke rechtbanken, doet » het geval zich voor, dat een zaak niet kan » worden gepleit, zelfs met het oog op een voor- » bereidend of tusschenvonnissen, vóór het einde » van het jaar volgende op den aanleg ervan, » en sommige rechtsgedingen nemen slechts een » einde na twee of drie jaar, en soms meer. » In vele gevallen is dit bespottelijk en soms » zelfs in strijd met de maatschappelijke orde. »

En verder : « Er zijn te weinig magistraten. » De rechterlijke bedrijvigheid, op het stuk van » burgerlijke zaken nam, met betrekking tot » 1913, tijdens de jongste jaren toe met 121 ten » honderd in eersten aanleg, met ongeveer 100 » ten honderd in beroep, met nagenoeg 40 ten » honderd in verbreking, dit met *een bijna » gelijk getal magistraten in eersten aanleg en » in verbreking, en minder in beroep.* »

2. *Afvloeiingsmogelijkheden.*

A. *Openbare ambten :*

De rechten verbonden aan het diploma van doctor in de rechten zouden meer erkend en in hooger aanzien moeten staan. Hoevele advocaten blijven aan de balie niet vegeteeren omdat zij met behulp van hun diploma geen behoorlijke afvloeiing kunnen vinden in een anderen werkkring ?

Het spruit uit het verslag van den heer Camu, koninklijk commissaris bij de bestuurlijke hervorming, dat er bij de ambtenaren van den staat slechts 700 universitaires aangetroffen worden, en dit op een totaal effectief, in 1937, van 55.000 bestuurlijke agenten, deze van landsverdediging, magistratuur, geestelijkheid en lager onderwijs niet inbegrepen.

In de stedelijke administraties is het al niet veel beter gesteld, aldus hebben wij met verwondering vernomen dat de stad Antwerpen onder haar administratief personeel slechts één doctor in de rechten telt.

Wij meenen dat in die aangelegenheid iets positiefs zou moeten gedaan worden, en dat men zich niet verder mag houden aan het lauwe en het vage stelsel van aanbevelingen die maar te weinig gevolgd worden.

Vele ambten zouden overigens een aanzien en betekenis krijgen, die er uiteraard bij passen, doch waarvan zij thans in de meeste gevallen verstoken blijven.

Ons voorstel is, dat langs wettelijken weg een recht van voorkeur zou moeten ingesteld worden ten voordeele der doctors in de rechten

voor het begeben van zekere ambten, en dat voor het benoemen tot andere ambten de vereischte zou gesteld worden dat de candidaat het diploma van doctor in de rechten zou bezitten.

Aan een speciale commissie zou de zorg kunnen toevertrouwd worden al de ambten op te zoeken waarop de wettelijke bepaling van toepassing zou zijn.

Zonder ons echter in te uitlopende bijzonderheden te begeben kunnen wij reeds de volgende ambten aanwijzen tot de benoeming waarvan de voorkeur wettelijk zou moeten gegeven worden aan doctors in de rechten: de ambtenaren in de centrale administratie, de secretarissen in gemeenten of steden van minimum 10.000 inwoners; de politiecommissarissen in de steden van minstens 40.000 inwoners, enz. En als ambten tot welke benoeming het diploma als voorwaarde vereischt wordt: de commissarissen der rechterlijke opdrachten bij de parketten; de hoofdgriffiers in de rechtbanken van eersten aanleg; griffiers in de rechtbanken van koophandel; de griffiers in de hoven van beroep, enz.

Deze hervorming zou het prestige, aan vernoemde ambten verbonden, merklijk doen stijgen, evenals de noodige onderlegdheid en ontwikkeling vereischt voor de beoefening dezer ambten, in hooge mate zouden aanwezig zijn.

B. *Magistratuur* :

Een andere uitweg voor het overtollig aantal advocaten ligt in de benoemingen die zouden kunnen gedaan worden in de magistratuur.

Wij hebben reeds hierboven aangetoond, dat de vermeerdering van het getal zaken tegenover de vooroorlogsche jaren hoegenaamd niet in een normale verhouding staat tegenover de vermeerdering van het getal magistraten, zelfs als men in aanmerking neemt de vermindering der zaken welke zich sinds enkelen tijd en thans vooral vertoont.

Men heeft weliswaar getracht door het experiment van den alleensprekenden rechter, dat sedert 1919 voorloopig ingevoerd werd, het aantal magistraten te beperken zonder echter de bespoediging der zaken te verwezenlijken.

Doch dienaangaande heeft men terecht gezegd, dat: « de aanwezigheid naast den burger- » lijken rechter van een substituut van den » procureur des konings, een collegialiteit met » twee verwezenlijkt die op onvolmaakte wijze

» de collegialiteit met drieën van vóór de wet » van 25 Oktober 1919 vervangt. » (13)

Minstens op het stuk der burgerlijke zaken, zou men best, en dat schijnt wel aan den wensch der meest juristen te beantwoorden, terugkeeren tot het collegie van drie rechters.

Strafrechterlijke zaken zijn gewoonlijk eenvoudig, niet ingewikkeld, en vergen doorgaans geen bijzondere studie, anderzijds kan men in alle geval in hooger beroep gaan.

In burgerlijke zaken daarentegen zal in principe het beroep slechts mogelijk zijn, indien de waarde van het geding het bedrag van 12.500 Fr. overtreft; en wordt de alleensprekende rechter dikwijls voor de oplossing gesteld van zeer lastige en ingewikkelde juridische betwistingen.

Verders zou het vraagstuk van het aantal magistraten in al de rechtbanken en hoven van het land speciaal moeten bestudeerd worden betreffende het normaal gemiddeld aantal ingestelde rechtsvorderingen of gevonniste zaken.

Beide bestanddeelen der verhouding zouden tot een behoorlijke aanpassing moeten gebracht, en in een normaal evenwicht moeten geplaatst worden. Het onderzoek betreffende het getal zaken zal moeten strekken over een vrij lange periode, ten einde zoo trouw en nauwkeurig mogelijk het middencijfer te bekomen. Aldus zou men rationeële, op vasten grond berustende gegevens verkrijgen, welke, met het oog op de bepaling van het aantal magistraten, te verkiezen zijn boven de verouderde en verstarde wetsbepalingen.

Het eindeloos ter studie liggend regime der vrederechten zou zoo spoedig mogelijk een bepaalde oplossing moeten krijgen met een passende geografische indeeling der kantons, en met het oog op een gemakkelijke en behoorlijke rechtsbedeeling. Intusschen zou de Koning bij een wet moeten gemachtigd worden, in weerwil van de schorsingswet van 20 Juli 1926, maar mits gunstig advies der gerechtelijke overheid, benoemingen te doen in al de plaatsen die vóór 20 November 1925 bestonden.

In belangrijke centra, waar zulks op heden nog niet bestaat, zou een vrederechter moeten benoemd worden om uitsluitend dienst te doen als politierechter.

Zoo bestaat er te Gent dat nochtans als een belangrijk centrum moet aanzien worden, geen speciaal politierechter en zijn de vrederechters der drie stedelijke kantons er toe gehouden, om

de beurt, politiezittingen te houden. Dit werkt natuurlijk de eenheid der rechtspraak niet in de hand en moedigt ook de specialisatie niet aan, die thans echter, hoofdzakelijk ten aanzien van het steeds toenemend getal verkeersovertradingen, meer en meer wenschelijk wordt.

Wat de politieparketten betreft, hun verouderde inrichting heeft herhaaldelijk aanleiding gegeven tot vinnige kritiek, daar de wet, hoe zonderling dit ook moge schijnen, geen rechtskennis vereischt voor de uitoefening van het ambt van openbaar ministerie. Vooral wat betreft de beoordeeling der verantwoordelijkheid en het opstellen der dagvaarding in zake overtradingen der wetten nopens het verkeer en vervoer, doet zich de gebrekkige werking der politieparketten gevoelen. Bovendien werd sedert de inwerkingtreding van het koninklijk besluit van 10 Januari 1935, de bevoegdheid van de politierechtbanken aanmerkelijk uitgebreid.

In het belang eener goede rechtsbedeeling zouden de kantonale politieparketten moeten gevoegd worden bij de parketten van eersten aanleg, en zou men kantonale substituten moeten benoemen. Aldus zouden een of meer substituten, naar verhouding van het belang der kantonale omschrijvingen van het rechtsgebied der rechtbank van eersten aanleg, belast zijn met den dienst van het parket der kantons waartoe zij behooren, en zouden zij op de politiezittingen het ambt van openbaar ministerie waarnemen.

Op die wijze zou het stelsel der ambulante vrederechters en griffiers aangevuld worden door dit der ambulante substituten.

De budgetaire opwerping tegen het invoeren dezer hervorming gaat hier niet op. Het betreft immers de inrichting van een dienst waarvan het algemeen nut en het hooger maatschappelijk belang onbetwistbaar zijn.

C. *Uitbreiding der arbeidsmarkt:*

In verband met de afvloeiingsmogelijkheden voor de juristen, hebben wij nog bondig een paar maatregelen te onderzoeken strekkende tot de uitbreiding der arbeidsmarkt. Met het oog op de balie, kunnen deze maatregelen uit een zeker oogpunt ook als preventief beschouwd worden, of minstens als een gemengd karakter hebbende.

Daar het echter in ons land een vrij algemeen gebruik is, dat de meeste doctors in de rechten

beginnen met hun inschrijving te vragen aan een balie om slechts daarna aan een mogelijke afvloeiing te denken, hebben wij het raadzaam geoordeeld pas hier de voorgestelde maatregelen te onderzoeken.

De uitbreiding der arbeidsmarkt, waarvan de noodzakelijkheid zich opdringt, zal aan de universiteiten het zoeken van een werkkring vergemakkelijken; zij zal de studenten en ook de afgestudeerden de gewenschte documentatie verschaffen betreffende de overbevolking van zekere beroepen en werkkringen en de toekomstmogelijkheden van andere; zij zal verder in het algemeen het streven mogelijk maken naar een betere verdeling der intellectuele krachten in het land.

Deze taak zal kunnen vervuld worden door de plaatsingsdiensten en de diensten voor hoogeschoolstatistiek.

De plaatsingsdiensten zouden als het ware, op het plan der vrije beroepen, dezelfde werking hebben als de thans bestaande officieele diensten voor arbeidsbemiddeling. Het initiatief hunner vestiging komt volgens de landen toe aan de openbare besturen, aan de hogere onderwijsgestichten, of aan vereenigingen van geestesarbeiders.

Er bestaan officieele plaatsingsbureelen ten dienste van de hoogeschoolgediplomeerden in Duitschland, Italië, Zwitserland, Bulgarië, Japan, enz.

In Nederland werd, met den steun der openbare besturen, een nationaal comité gesticht dat zich sinds 1934 met de plaatsing bemoeit van afgestudeerden.

In Engeland en de Vereenigde Staten hebben de meeste universiteiten zelf plaatsingsdiensten ingericht, met het doel aan hun gediplomeerden een betrekking te verschaffen.

Het ware wenschelijk dat dergelijke dienst, die reeds in zoovele andere landen bestaat, ook bij ons zou ingericht worden. Ongetwijfeld zou hij ook voor wat de rechten betreft, alhoewel mogelijks in mindere mate dan voor andere beroepen, van groot nut zijn.

Wat de dienst voor *hoogeschoolstatistiek* betreft deze heeft niet voor hoofddoel het bijeenbrengen van vraag en aanbod. Deze dienst heeft veeleer ten doel voor te lichten en te documenteeren, hoofdzakelijk door middel van statistieken.

In Frankrijk werd op initiatief van minister De Monzie dergelijke dienst officieel opgericht,

sedert zijn invoering op 1 Januari 1934, zijn de bekomen uitslagen zeer bevredigend.

In België heeft op 15 Oktober 1936 de raad van beheer der Universitaire Stichting aan zijn administratie een dienst voor hoogeschoolstatistiek toegevoegd.

Deze dienst omvat twee afdelingen, een voor documentatie en een voor informatie.

De sectie voor documentatie heeft als taak periodisch uitvoerige statistieken op te maken betreffende de bevolking der inrichtingen voor middelbaar en hoger onderwijs, en betreffende de voornaamste beroepen die uitsluitend of gewoonlijk door afgestudeerden van het hoger onderwijs uitgeoefend worden.

De sectie voor informatie is belast met het verstrekken van inlichtingen ten bate van hoogeschoolgediplomeerden die een betrekking zoeken, en met het publiceeren van een jaarverslag. (14)

Wij hebben ons persoonlijk kunnen overtuigen van de degelijke inrichting en de flinke werking van den bij ons gevestigden dienst voor hoogeschoolstatistiek en dit niettegenstaande zijn kort bestaan. Wij drukken derhalve den wensch uit dat door al de belanghebbenden, zoowel professoren als studenten en afgestudeerden, een ruimer gebruik zou gemaakt worden van de documentatie en informatie door voormelden dienst bereidwillig te hunner beschikking gesteld.

3. Maatregelen strekkende tot een betere verdeling van het werk tusschen een grooter getal personen.

Wij zullen dienaangaande beurtelings bondig handelen over de zaakwaarneming, de associatie tusschen advocaten, en het oprichten van lijfrentkassen.

A. Zaakwaarneming :

Als wij spreken over zaakwaarneming, dan bedoelen wij niet zoozeer het rechtstreeks optreden der zaakwaarnemers voor de rechtbanken, dat bij de wet geregeld wordt en dat ook omschreven is door een ministerieel rondschriven van 22 December 1936; doch veeleer de betrekkingen tusschen advocaat en zaakwaarnemer.

De waardigheid der balie en de regelen der orde verbieden alle betrekkingen tusschen advocaat en zaakwaarnemer.

Het is echter een openbaar geheim dat, spijsvoormeld verbod, verscheidene advocaten op voortdurende wijze in betrekking zijn met zaakwaarnemers en optreden op last van laatstgenoemden. Wij bedoelen in het bijzonder twee soorten van zaakwaarnemers, namelijk die, welke zich bezighouden met het invorderen van schuldvorderingen, en die, welke hun activiteit ontleenen aan het verzekeringswezen.

Door laatstgenoemden verstaan wij zekere verzekeringsmaatschappijen die enkel de procedurekosten en het eereloon van den advocaat op zich nemen in geval van vervolging tegen hun verzekerde, die enkel voor dekking van dit risico een premie betaalt.

Vruchteloos zal men opwerpen dat de polissen van verscheidene maatschappijen de vrije keus voorzien van een raadsman. Deze opwerping is louter theoretisch, bijaldien het praktisch vaststaat dat dergelijke maatschappijen geregeld aan dezelfde advocaten de verdediging van hun verzekerden toevertrouwen; hetzij rechtstreeks, met hun den bundel over te maken zonder eenige raadpleging of tusschenkomst van den verzekerde, hetzij onrechtstreeks, met den verzekerde uit te noodigen zich tot voormelde advocaten te wenden.

Dergelijke betrekkingen met zaakwaarnemers, waartegen de tuchtraden zich met den dag scherper verzetten, hebben een onrechtmatige vermeerdering en centralisatie van zaken in het cabinet van zekere niet al te nauwziende advocaten voor gevolg.

Laten wij dienvolgens den wensch uitdrukken dat al de tuchtraden van het land eenzelfde en wel omschreven gedragslijn zullen aannemen, en zich zullen akkoord stellen nopens het treffen van scherpe maatregelen ten einde aan bestaande misbruiken een einde te stellen.

Het mag betreurenswaardig heeten dat dienaangaande de diverse tuchtraden niet met elkander in nauwer voeling treden teneinde meer coördinatie en eenheid te bekomen in de beteugeling. Thans is de houding der tuchtraden zeer verschillend; sommige treden streng op, bijaldien andere zich beperken tot slappe maatregelen en lauwe aanbevelingen, terwijl andere zich niet eens om het vraagstuk schijnen te bekommeren.

B. Associatie :

Wat de associatie tusschen advocaten betreft, is het onbetwistbaar dat zij als een regulari-

seerende factor zou werken op de werkverdeling onder de advocaten. De associatie komt als het gepaste hulpmiddel voor bij de advocaten die te weinig tijd en te veel zaken hebben, en die, welke te veel tijd en te weinig zaken hebben. In die associatie zouden de jongeren een soms onmisbaren geldelijken steun vinden in ruil van mild aangeboden werkkracht en werklust.

Anderzijds zou de associatie een meer rationeel werkverdeling tusschen samenwerkende advocaten mogelijk maken, en een ruime plaats open laten voor de specialisatie in zekere rechtszaken, welke specialisatie zich met den dag scherper opdringt.

Stippen wij volledigheidshalve aan, dat op de congresdagen van het verbond der Belgische advocaten, gehouden te Verviers in Juli 1937, het vraagstuk der associatie onder advocaten uitvoerig behandeld en besproken werd, en dat het principe een vrij algemeene goedkeuring wegdroeg.

C. *Lijfrentkassen* :

Het oprichten van lijfrentkassen ten behoeve der advocaten, zou voorzeker ook een gunstigen terugslag hebben op de verdeling der arbeidskrachten.

Het oprichten van lijfrentkassen, — hetzij dat men een algemeene lijfrentkas inricht voor gansch het land, hetzij dat men de inrichting voorziet van afzonderlijke lijfrentkassen voor iedere balie — is van een dringende noodzakelijkheid.

Zij zullen een dubbel voordeel hebben; eenerzijds zullen zij de ouderen vrijwaren tegen een pijnlijk verval op den avond van hun beroepsleven, en hen anderzijds in de mogelijkheid stellen, op een zekeren leeftijd, goedwillig plaats te ruimen voor de jongeren.

Het is hoofdzakelijk uit dit laatste oogpunt dat wij de zaak beschouwen in het kader dezer verhandeling.

Op een bepaalden leeftijd zullen de ouderen zich uit de carrière kunnen terugtrekken zonder materiele bezorgdheid voor de toekomst en aldus hun plaats afstaan aan de aankomende elementen. Het pijnlijk schouwspel zal ons dan gespaard blijven van oudere confraters welke over geen voldoende middelen beschikken om hun beroepsactiviteit te staken, en die wij, op hoogen leeftijd gekomen, soms aan jongere advocaten de behandeling van zaken van zeer gering belang zien betwisten.

Het ligt voorzeker niet in de lijn dezer uiteenzetting het vraagstuk hier nader te onderzoeken; wij kunnen hier enkel het principe, dat wij volledig aankleven, als maatregel vooropzetten tot bestrijding der werkloosheid aan de balie.

Stippen wij volledigheidshalve nog aan dat in verscheidene landen lijfrent- en hulpkassen fungeeren ten behoeve der advocaten, dit is onder meer het geval in Frankrijk, Duitschland, Roemenië, enz...

4. *Geldelijke hulpmiddelen.*

Er blijft ons nog een laatste reeks van maatregelen te onderzoeken namelijk de geldelijke hulpmiddelen.

Wat de oudere of accidenteel getroffen advocaten betreft, kan het vraagstuk der geldelijke hulpmiddelen vastgeknoot worden aan dit der inrichting der lijfrent- en hulpkassen. Het gaat hier uitsluitend om een loutere hulp of tegemoetkoming zonder eenige wederprestatie. Aldus treffen we in Frankrijk aan verscheidene balies, — elke balie richt er op eigen hand haar persoonlijke kas in —, hulpkassen aan die beheerd worden door den tuchtraad en welke een eenig of een periodiek hulpgeld uitkeeren aan confraters, oudconfraters of zelfs aan hun familie, in geval van nood of bij het overkomen van een ongeluk. De geldmiddelen der hulpkassen worden geleverd door pleidooirechten, schenkingen en legaten, lidgelden der advocaten, enz...

De inrichting van een werkloozenkas voor intellectueelen die een vrij beroep beoefenen komt ons als ongepast voor, en is trouwens bezwaarlijk practisch te verwezenlijken. De inrichting ervan zou overigens moeilijk overeen te brengen zijn met de waardigheid der balie en op vernederende wijze het eergevoel krenken van een beroepsbewust advocaat.

Wat meer bepaaldelijk de jongere intellectuele werkloozen betreft, werden in verscheidene landen maatregelen getroffen, bestaande in het openen van nieuwe werkkringen met vaak een slechts tijdelijk karakter.

In dit verband kwam in Duitschland de «Notgemeinschaft der Deutschen Wissenschaft» tot stand; zij heeft een omvangrijk programma van wetenschappelijke werken op touw gezet ten einde intellectuele werkloozen ter hulp te komen. Voor intellectueelen welke een niet technisch beroep uitoefenen werd de «Deutscher

Wissenschaftsdienst» ingericht. Deze stelde zich tot doel : aan de werklooze intellectueelen de gelegenheid te verschaffen een werk te verrichten dat verband houdt met hun studiën, werk dat hun vakkennis zal onderhouden en ontwikkelen, en hen terzelfder tijd toelaten zal het slagen in het door hen gekozen beroep voor te bereiden. De duur van de aldus verleende hulp is beperkt en hangt af van den aard van het werk, in geen geval echter mag hij de 26 weken overtreffen met 40 uren werk per week. Aan de te werk gestelde intellectueelen wordt een vergoeding uitbetaald.

In Frankrijk werd een plan van hulpwerken opgemaakt door de «Confédération des travailleurs intellectuels». Dit zeer omvangrijk plan bevat een reeks uitzonderlijke werken van openbaar nut welke de medewerking mogelijk maken van werklooze universitaire gediplomeerden.

Een zelfde initiatief kwam in de Vereenigde Staten tot stand door de zorgen van de «Federal Emergency Relief administration».

In Bulgarië bepaalt een wet van 4 Mei 1935 de noodige financieele schikkingen ten einde aan jonge intellectueelen toe te laten een stage te doen in de openbare en private administratiën, alsook gemelde stage te vergoeden.

Bij het onderzoek nochtans van de maatregelen die in verscheidene landen getroffen werden met betrekking tot het tijdelijk werk verschaffen mits een zekere bezoldiging aan werklooze intellectueelen, vinden wij echter weinig of niets dat de doctors in de rechten aanbelangt of dat voor hen in aanmerking komen kan.

Het komt er dan op aan het principe dat in verscheidene landen ingang en toepassing gevonden heeft aan de balie aan te passen.

Dienaangaande stellen wij twee middelen voor : het vergoeden der advocaten die een stage doen in een parket en het honoreeren der stagisten voor de door hen behandelde zaken.

Wat het eerste middel betreft, kan er voorzeker geen ernstig bezwaar geopperd worden tegen het uitkeeren eener zekere vergoeding aan jonge advocaten die aan een parket gehecht zijn en er geregeld als stagisten werkzaam zijn onder het toezicht van een substituut, ten einde hun juridische kennissen te ontwikkelen en zich in het bijzonder in het strafrecht te bekwamen.

De wet zou natuurlijk de voorwaarden van toetreding tot de stage, alsook de rechten en

verplichtingen die eraan verbonden zijn, dienen te bepalen. Thans zijn dergelijke stagisten, die bij verscheidene parketten werkzaam zijn, niet bezoldigd, daarentegen verkrijgen zij in feite een moreel recht op een eventueele benoeming als substituut.

In verband hiermede kunnen wij het initiatief aanstippen dat onlangs in het Groot Hertogdom Luxemburg werd genomen.

Ten einde zekere jonge advocaten die het inzicht hebben in de magistratuur te treden de gelegenheid te geven zich beter tot die carrière voor te bereiden, of gebeurlijk een administratieve loopbaan te kiezen, heeft de minister van rechtswezen, René Blum, acht attaché's benoemd die een soort stage zullen te volbrengen hebben in het ministerie van justitie of in andere ministeries of bij een parket. Deze attaché's genieten geen eigenlijke wedde doch er wordt hen een vergoeding uitbetaald welke hen in de mogelijkheid stelt in hun onderhoud te voorzien, terwijl zij in staat zijn gesteld zich voor te bereiden tot de loopbaan die zij verkozen hebben.

Blijft dan de kwestie van de vergoeding der stagisten.

Waarom de stagisten niet bezoldigen voor het werk dat zij afleveren ten voordeele van behoeftigen ? Alles wel overwogen komt het ons als een verouderd en achterlijk iets voor een stagist, wien door de kamer van kosteloze raadpleging zaken werden opgedragen, — wij bepalen ons formeel daarbij —, niet te vergoeden voor zijn uitgaven, en hem geen zeker eerloon toe te kennen voor geleverd werk. Wij spreken niet alleen van eerloon doch ook van kosten. Indien immers zijn briefwisseling thans postvrij is, beschikt hij niet kosteloos over een schrijfmachine, bureelbenodigdheden, telefoon, vervoermiddelen, enz...

Indien een zieke behoeftig is, zal hij kosteloos kunnen verzorgd en verpleegd worden, doch de dokter zal zijn hulp niet Pro Deo moeten verleenen; openbare of private inrichtingen zorgen voor zijn honorarium, en zulks is maar billijk en rechtmatig.

Dringt het zich overigens niet op dat, terwijl er uit hoofde van het solidariteitsbeginsel dat onze moderne samenleving beheerscht, zoovelen geldelijk gesteund worden die geen werk leveren, men minstens die zou vergoeden welke een maatschappelijk nuttig werk verrichten !

Voor elke afgehandelde zaak zou den stagist

een redelijk eereloon en vergoeding moeten toegekend worden op taxatie van den Voorzitter van het bureel van gerechtelijken bijstand of dezes afgevaardigde.

Wat nu de daartoe noodige fondsen betreft, want aan den behoeftige kan en mag in principe niets gevraagd worden, ligt de oplossing voor de hand. Daar het een dienst van openbaar belang en sociaal nut betreft, komt het ons billijk voor dat de noodige fondsen zouden bezorgd worden door de openbare besturen en meer bepaaldelijk door het bestuur der gemeente of stad waar de behoeftige gehuisvest is; in elke gemeente of stad fungeert overigens een commissie van openbaren onderstand. Men zou ook toelagen kunnen voorzien vanwege staat en provincie.

De gewenschte hervorming zou een aanmoediging zijn voor de stagisten, die er een ernstigen en verdienden steun in zouden vinden; en last not least, de verdediging van de belangen der behoeftigen zou er voorzeker niet onder lijden, doch integendeel nog beter behartigd worden.

V. Besluit.

Wij koesteren voorzeker de illusie niet dat al de voorgestelde maatregelen op stel en sprong aan de werkloosheid aan de balie een einde zullen stellen. De werkloosheid is trouwens een vraagstuk met vele en verschillende uitzichten, en waarvan de elementen zeer uiteenlopend en afwisselend zijn; de evolutie ervan blijft steeds van nabij te volgen en zal ook haar terugslag dienen te hebben op de evolutie der aan te passen maatregelen.

Wij meenen echter dat binnen afzienbaren tijd aan de thans bestaande werkloosheid aan de balie in groote mate zou verholpen worden door het gelijktijdig en gezamenlijk invoeren van al de voorgestelde maatregelen die wij als een geheel beschouwen.

En om te eindigen nog een opmerking. Door velen wordt ten onrechte het diploma, en enkel dit diploma, als de sleutel beschouwd die de poort moet openen van de verzekerde betrekking, van het loonend werk, van welstand en fortuin. Een fransch schrijver hekelde terecht hetgeen hij noemde «la mystique des parchemins» waarvan velen het slachtoffer zijn. (15)

Het diploma is niet de carrière maar kan het vertrekpunt zijn om carrière te maken. Het

diploma is geen bewijs van verstand en nog veel minder een blijk van talent. Zegde Paul Valery niet vinnig en scherp «le diplôme est l'ennemi mortel de la culture»?

Het diploma mag geen einddoel zijn, doch moet het vertrekpunt zijn van verdere ontwikkeling, studie en activiteit; door werken moet men zijn levensdiploma behalen. Door hardnekkige studie en inspanning zullen de sterksten en werkdadigsten zich ten slotte naar boven weten te werken. Steeds zal de elite aan de spits der samenleving blijven. Dit is wellicht haar beste en misschien haar eenige middel van wraakneming op het diploma en op het leven.

(1) Jaarverslag 1937 en 1938. Dienst voor hoogeschoolstatistiek.

(2) Tweede algemeen verslag der commissie voor het onderzoek aangaande de overbevolking der universiteiten en de werkloosheid der intellectueelen.

(3) Statistiek bezorgd door het Ministerie van Justitie; zie syn-optische tabel onderaan.

(4) A. Rosier: «Du chômage intellectuel. — De l'encombrement des professions libérales», blz. 11, 19 en 49.

(5) De gegevens betreffende den toestand in Nederland werden ontleend aan het merkwaardig werk: «De toekomst der academisch gegraduateerden.» Rapport der commissie ter bestudeering van de toenemende bevolking van universiteiten en hoogescholen en de werkgelegenheid voor academisch gevormden. Blz. 14, 21, 81, 84 en 96.

(6) Dr Alexis Carrell: «L'homme cet inconnu.» blz. 366.

(7) Victor Roussot: «Les Travailleurs intellectuels devant le droit social et la crise.»

(8) «De Toekomst der academisch gegraduateerden.» Blz. 81 en 97.

(9) Tweede algemeen verslag der commissie voor het onderzoek aangaande de overbevolking der universiteiten en de werkloosheid der intellectueelen, blz. 31.

(10) Idem. blz. 27, 28, 30 en 31.

(11) Idem. blz. 31.

(12) Idem. blz. 28 en 29.

(13) Zie verslag namens de commissie van justitie in de kamer uitgebracht (begroting van het Ministerie van Justitie voor het dienstjaar 1938).

(14) In het zooveen verschenen jaarverslag van den dienst voor hoogeschoolstatistiek (1938) lezen wij blz. 7: «De dienst voor hoogeschoolstatistiek heeft op 4 Maart 1938 zijn «Afdeling Informatie» afgeschaft, die de inlichtingen betreffende een groot aantal dienstaanbiedingen moest centraliseeren en bekend maken, daar bij den Nationalen Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid een afdeling werd opgericht die zich bijzonder bezighoudt met de plaatsing van de intellectueelen.

(15) Le Musée Social, n° 10, Oktober 1937; A. Rosier: Mystique des parchemins, blz. 273.

SYNOPTISCHE TABEL

Zaken beëindigd door een arrest of vonnis over hun feitelijke toedracht.

BURGERLIJKE EN HANDELSZAKEN					
Jaar	Hof van Verbreking (1 ^e kamer)	Hoven van Beroep Burgerlijke en Handels- zaken	Rechtbanken van eersten aanleg	Handels- rechtbanken	Vrede- gerechten
1911-12	51	1180	8871	35.320	37.027
1912-13	57	1323	8730	33.617	37.589
1933	108	2411	18.437	66.160	45.754
1934	138	2489	18.554	62.006	48.905
1935	125	2904	18.828	39.101	93.029
1936	83	2742	17.257	nog niet gekend	99.333

STRAFZAKEN				
Jaar	Hof van Verbreking (2 ^e kamer)	Hoven van Beroep	Correctionele rechtbanken hooger beroep in politiezaken niet inbegrepen	Politie- rechtbanken (politiezaken)
1912	696	3986	44.867	139.869
1913	597	4282	45.939	150.417
1933	634	4210	41.091	161.721
1934	863	4880	43.351	171.651
1935	930	5003	40.228	126.803
1936	796	4007	41.593	nog niet gekend

RECHTSPRAAK

280

BURGERLIJKE RECHTBANK TE BRUSSEL

13de Kamer. — 26 Januari 1938.

Voorzitter : M. Carlier.

O. M. : M. Colard.

Pl. : Mrs Frans Mattheessens en J. De Clercq.

**LEENING DOOR TUSSCHENPERSOON. — BETA-
LING IN HANDEN VAN DEZEN TUSSCHENPERSOON. — NIET BEVRIJDEND TEN OVERSTAAN
VAN GELDSCHIETER.**

De betalingen door den ontleener gedaan aan een Maatschappij, die tusschenkwam in de akte van leening, en bestemd om het ontleende kapitaal terug te betalen, kunnen niet ingeroepen worden ten overstaan van den geldschieter die zich in de akte van ontleening uitsluitelijk het recht heeft voorbehouden kwijting te geven aan den schuldenaar.

De clause door dewelke de geldschieter de tusschenkomende Maatschappij heeft belast te waken opdat de ontleener zijne verplichtingen zou vervullen, heeft niet het karakter van een mandaat en sluit de ver-

zaking niet in van de rechten die den schuldeischer zich in het contract heeft voorbehouden.

Lavin t/ Algemeene Grondkredietkas en notaris X.

Aangezien aanleggers, bij akte van notaris X..., te D..., op 11 September 1931 verleden, eene leening van 25.000 frank hebben aangegaan, met een hypothecaire waarborg op hun eigendom te G... gelegen, en met de tusschenkomst van de Maatschappij «Grondkredietkas», de tweede verweerster, thans onder gekontroleerd beheer.

Aangezien aanleggers op 9 September 1936 het overblijvende bedrag van de leening, zijnde 22.473 frank hebben terugbetaald in de handen van de tweede verweerster, die deze betaling erkent ontvangen te hebben.

Aangezien tweede verweerster verklaart zich naar de wijsheid van de rechtbank te gedragen.

Aangezien eerste verweerster weigert handlichting te geven van de hypothecaire inschrijving te zijnen bate genomen, niettegenstaande de betaling door aanleggers gedaan; dat eerste verweerder

beweert dat deze betaling onregelmatig is en te zijnen opzichte zonder waarde, omdat hij alleen, krachtens de bovengemelde akte van notaris X... het recht had het kapitaal te trekken en geldige kwijting van de terugbetaling van het kapitaal te geven.

Aangezien aanleggers den eersten en tweede gedaagden gedagvaard hebben om te hooren zeggen dat bij gebreke aan vrijwillige handlichting van de hypothecaire inschrijving, het tegenwoordige vonnis als handlichting zal gelden, en bovendien om den eersten verweerder zich te hooren veroordeelen tot het betalen aan aanleggers eener som van 25.000 frank ten titel van schadevergoeding.

1. — *Onderzoek van het betwiste beding.*

Aangezien aanleggers zich steunende op het beding van de akte van leening beweren dat zij het recht hadden de aflossing van de rente en ook van het kapitaal te doen in de handen der Maatschappij «Grondkredietkas» en dat bijgevolg de terugbetaling alzoo gedaan bevrijdend is ten overstaan van eersten verweerder.

Aangezien inderdaad de akte van leening luidt als volgt: «De betaling der rente zal geschieden » door bemiddeling van de maatschappij; » en voor wat betreft de aflossing van het kapitaal er bijvoegt: «De partijen verklaren dat het bedrag der » leening werd opgetrokken door ontleeners onder » A. ('t is te zeggen: aanleggers) en dat «deze ver- » klaring niet kan ingeroepen worden tegenover » den schuldeischer, tegenover wien de partijen » solidair verbonden zijn, en die alleen bevoegd is » geldige kwijting te geven».

Aangezien er aan de hand van dien tekst dient besloten te worden dat de tweede verweerder gemachtigd was om de rente te trekken, maar dat de eerste verweerder alleen het recht had het kapitaal te trekken en er geldige kwijting van te geven.

Aangezien het feit dat de Grondkredietkas volmacht gekregen heeft om te zorgen dat aanleggers hunne verplichtingen zorgvuldig zouden nakomen, en om tegen hen alle maatregelen te treffen om de belangen van Van der Smissen te vrijwaren, ter zake zonder het minste belang is.

Aangezien inderdaad deze bepaling der akte van leening het karakter van een volmacht niet heeft, vermits al de partijen belang hebben dat ieder zijn plichten zou vervullen. (Zie: Beroep Luik. Revue Pratique du Notariat, 10 December 1937);

dat inderdaad dit beding moet beschouwd worden als een regelmatige toepassing van de niet vervulling van de verplichtingen spruitende uit de synallagmatisch kontrakt; dat het bovendien hier een bijzondere lastgeving geldt die stipt moet toegepast worden (art. 1102 - 1184 - 1987 van het burgerlijk wetboek).

Aangezien het blijkt uit de akte van leening dat aanleggers en Grondkredietkas zich solidair tegenover Van der Smissen verbonden hebbend, bijgevolg de aanleggers tot de terugbetaling van het ontleend kapitaal verplicht moesten blijven bij

gebreke van betaling door de tweede verweerder welke het geld van de aanleggers ontvangen heeft om het aan den schuldeischer over te maken.

Aangezien het des te meer zoo moet zijn in het onderhavig geval omdat de akte van leening uitdrukkelijk vermeldt dat de schuldeischer alleen gemachtigd en bevoegd is om geldige kwijting te geven.

2. — *Geldigheid van de betaling.*

Aangezien aanleggers ten gepasten tijde verwittigd zijn geweest dat zij in handen van de tweede gedaagde niet mochten betalen dat dit blijkt uit een aangeteekenden brief van Notaris X..., in datum van 23 April 1936, aan aanleggers gezonden en dat namelijk aan aanleggers liet weten dat de tweede verweerder hare verplichtingen niet meer vervulde.

Aangezien aanleggers, bij het ontvangen van dezen brief en ondanks deze ernstige verwitting, notaris X... niet gingen raadplegen, alhoewel deze notaris die de akte van leening had verleden, aanleggers in zijn kantoor had opgeroepen om met hen over de betaling te spreken.

Aangezien aanleggers het ontleende kapitaal in handen van Notaris Z... betaalden.

Aangezien notaris Z..., lasthebber van de aanleggers, door zijne handelingen zijne lastgevers, d.i. de echtgenooten Lavin, mag verbinden, maar dat zijne handelingen geen uitwerking mogen hebben jegens de derden, dit wil zeggen in het onderhavig geval, jegens Van der Smissen.

Aangezien eischers, bij toepassing van artikel 1998 van het Burgerlijk Wetboek, verantwoordelijk moeten blijven voor de betaling van het kapitaal, onregelmatig gedaan in de kas van de tweede verweerder.

Aangezien eindelijk aanleggers nog een andere fout hebben begaan; aangezien zij inderdaad noch Van der Smissen, noch Notaris X... verwittigd hebben van hun inzicht in de handen van Notaris Z... te betalen; dat, bijgevolg, de schuldeischer zooals de Notaris X..., onwetend van dien toestand, zich in de onmogelijkheid hebben bevonden maatregelen te treffen om Notaris Z... te beletten zich van de fondsen te ontmaken.

Om deze redenen:

De Rechtbank, tegensprekelijk uitsprekende;
Gehoord Mijnheer Colard, Substituut van den Heer Procureur des Konings in zijn eensluitend advies;

Alle andere besluiten verwerpende,

Gezien art. 4, 6, 41 der wet van 16 Juni 1935.

Verklaart dat de betaling van het ontleende kapitaal aan de tweede verweerder gedaan, niet bevrijdend is ten opzichte van eersten verweerder.

Verklaart diensvolgens den eisch van aanleggers ongegrond.

Wijst aanleggers er van af.

Verwijst aanleggers tot de kosten.

281

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

4e Kamer. — 10 Maart 1938.

Voorzitter : M. du Bois.

O. M. : M. De Clippele.

Pleiters : Mrs Van Fleteren en Dobbelaere.

RECHTSPLEGING (IN BURGERLIJKE ZAKEN). —
UITVOEREND BESLAG. — WEDER OPEISCHING.
— BETEEKENING EXPLOOT TER GEKOZEN
WOONPLAATS VAN BESLAGLEGGER. — GELDIGHED.

Artikel 1584 van het wetboek van rechtspleging in burgerlijke zaken dat in het belang van den beslagene aan den beslaglegger beveelt woonplaats te kiezen ter plaatse van de uitvoering heeft den wederopeischer niet in een min voordeelige toestand willen stellen dan den beslagene. Vermits anderzijds op grond van artikel 173 van het Koninklijk Besluit van 7 April 1936 geen nietigheid van eenige akte van rechtspleging kan worden toegestaan, tenzij het bewezen is dat de belangen der tegenpartij geschaad zijn, mag de wederopeischer van bij uitvoering aangeslagen goederen het exploit van rechtsingang betekenen ter gekozen woonplaats van den beslaglegger.

De l'Arbre t/ Wijters en Lercangée.

Overwegende dat Edgard Lercangée behoorlijk werd gedagvaard doch geen pleitbezorger heeft gesteld;

Overwegende dat eischer den eigendom opeischt van meubelen door verweerder in beslag genomen;

Overwegende dat eischer beweert dat deze inbeslag genomen meubelen hem verkocht werden bij geregistreerde akte van 29 April 1936 door beslagene;

Overwegende dat verweerder Wytters ten gronde niet pleit doch houdt staan dat het exploit van rechtsingang tot het huidig geding betekend werd te zijner gekozen woonplaats ter studie van deurwaarder Van Wittenberghe, en niet te zijner feitelijke woonplaats, Wetstraat, 94, te Antwerpen;

Dat volgens hem dit exploit nietig is om deze reden;

Overwegende dat luidens artikel 584 van het Wetboek van Burgerlijk Procesrecht, alle exploit van beslag bij uitvoering op roerende zaken, wat den beslaglegger betreft, woonstverkiezing moeten inhouden ter stede waar het beslag zou uitgevoerd worden;

Overwegende dat in zake dient beslist of ook de wederopeischer van aangeslagen voorwerpen, die niet tusschenkwam in de gerechtelijke handelingen tusschen beslaglegger en beslagene, zijne betekenningen volgens artikel 584 voornoemd mag doen;

Overwegende dat weliswaar eene verouderde rechtspraak besliste dat de betekening van het exploit ter gekozen woonplaats van beslaglegger door den wederopeischer niet ontvankelijk is. (Rechtb. Charleroi, 17 Februari 1885, Pas. 1885. III. 194; Hof van Beroep Gent, 24 Maart 1843, Pas. 1844. II. 33);

Overwegende dat latere beslissingen de geldigheid van dergelijk exploit aannemen, zich steunende op doorslaande beweegredenen en namelijk dat artikel 584, wanneer het beveelt aan beslaglegger woonplaats te kiezen ter plaatse der uitvoering, dit in 't belang van beslagene, den wederopeischer in geen min voordeelige toestand heeft willen plaatsen dan deze laatste. (Rechtb. Brussel, 18 Februari 1891; B. J. 1891, 1214; Brugge, 14 Maart 1882, Cloes et Bonjean 1892, 701; Audenaerde, 24 Januari 1890, Pas. 1890. III. 128);

Overwegende dat artikel 173 van het K.B. van 7 April 1936 tot wijziging van verschillende bepalingen betreffende de rechtspleging in burgerlijke zaken en handelszaken (N° 300) beschikt dat geene nietigheid van exploit of van eene akte van rechtspleging kan worden toegestaan, tenzij het bewezen is dat zij de belangen der tegenpartij schaadt;

Overwegende dat het verslag aan den Koning vermeldt : « De oorsprong van de in artikel 173 voorgestelde wijziging, moet in het Fransch decreet van 30 Oktober 1935 gezocht worden. Zij heeft voor doel eens en voor goed aan de overdreven proceslust en aan de vertragingen die in de procesvoering daaruit volgen, een einde te maken;

Overwegende dat in onderhavig geval, de betekening van het exploit van rechtsingang ter gekozen woonst van verweerder, in geenendeele zijn belangen kan schaden;

Dat de opgeworpen nietigheid dus van de hand dient gewezen;

En overwegende dat verweerder ter zitting verklaart zich niet te verdedigen ten gronde;

Dat hij aldus den eisch niet betwist; dat echter niet bewezen is dat eischer schade heeft geleden door de handeling van verweerder Wytters;

Om deze redenen :

Verleent verstek tegen gedaagde Lercangée, voegt het tusschengeschil bij de hoofdzaak;

Verklaart het exploit van rechtsingang goed en geldig; verklaart den eisch gegrond;

Zegt dat de meubelen in beslag genomen den 11 September 1937 den eigendom zijn van eischer, te weten; luster, acht stoelen met leder, tafel in eik, carpet, twee kaders; vaas in Delft, twee blauwe vazen, spiegel met gulden omlijsting, groot buffet in gebeeldhouwden eik, kast étagère in gebeeldhouwden eik, zetel, groote kast in gebeeldhouwden eik, groote eiken kleerkast, reguleur, spiegel, drie heiligen beelden, lavabo met marmeren blad en spiegel, nachttafel, schouwspiegel, elektrische luster, nachtzetel, ronde tafel in acajou;

Verklaart de beslagname nietig en geheven.

Verwijst verweerder Wytters in de kosten. Verwerpt de vraag tot schadevergoeding.

Vlaamsche Juristen
Abonneert U op

RECHTSKUNDIG
WEEKBLAD!!!

282

CORRECTIONEELE RECHTBANK TE BRUGGE

17 December 1936.

GEMEENTEVERORDENINGEN. — OPENBAAR AMBT. — ART. 107 DER GRONDWET. — STRAFRECHT (interpretatie).

Het ambt van meter, weger of scheepsmeter kan enkel door den gouverneur verleend worden. Elke benaming heeft een eigen beteekenis.

De Rechtbanken moeten zich onthouden gemeenteverordeningen toe te passen die met de wetten niet overeenstemmen.

Wetsbepalingen op strafrechterlijk gebied mogen niet uitgebreid worden.

O. M. t/ Delahaye.

Verdacht van : zich met openbare en militaire ambten ingelaten te hebben, te Oostende den 13 en 14 Juli 1936 ;

Aangezien de betichting gesteund wordt op twee verordeningen van den gemeenteraad der Stad Oostende, van 24 Juni 1932 en 24 April 1936, dewelke beschikken dat het ambt van weger, afmeter aan de haven, slechts door gezworenen, aangewezen door het schepencollege, zal mogen uitgeoefend worden ;

Aangezien de eerste verordening, overeenkomstig met art. 102 der gemeentewet, regelmatig afgekondigd geweest is op 29 April 1936, en de tweede idem op 5 Maart van hetzelfde jaar ;

Aangezien de gemeenteraad de decreten van 16-24 Oogst 1790 en 7 Brumaire Anno IX, inroept, zich erop steunende om hare bevoegdheid vast te stellen ;

Aangezien het eerste decreet van geene toepassing is, daar het alleenlijk de te koop gestelde eetwaren betreft ;

Aangezien het tweede decreet evenmin kan toegepast worden ; dat het inderdaad in zijn art. 3 niet aan het Gemeentebestuur, maar aan den Prefect, thans den Gouverneur, en aan hem alleen, de macht verleent het ambt van meter weger, scheepsmeter (jaugeur) aan eerlijke, en ertoe bekwame burgers toe te vertrouwen ;

Aangezien de Rechtbanken zich moeten onthouden gemeenteverordeningen toe te passen dewelke met de wetten niet overeenstemmen (art. 107 Grondwet) ;

Aangezien in feite, bovengemelde verordeningen der Stad Oostende daarenboven alleenlijk het ambt van weger afmeter bedoelen, en er daarin geen spraak is van scheepsmeter (jaugeur) ; dat deze woorden nochtans in hunnen zin verschillend dienen opgenomen te worden, hetgeen ook hieruit blijkt dat de wetsbeschikkingen die over dezelfde zaak handelen nu ja, dan neen, het woord scheepsmeter (jaugeur) benevens de woorden weger afmeter, gebruiken ;

Aangezien de wetsbepalingen, op strafrechterlijk gebied, niet mogen uitgebreid worden, en dat het niet gebleken is dat de betichte andere bewerkingen uitgeoefend heeft dan deze van scheepsmeter (jaugeur) ;

De Rechtbank :

Verklaart de gemeente verordeningen van 24 Juni 1932 en 24 April 1936, onwettig, en van geene toepassing ;

Dienvolgens, zegt dat de betichte zich niet heeft kunnen plichtig maken aan de feiten ten zijnen laste gelegd ;

En spreekt hem vrij zonder kosten ;

(Bekrachtigd in beroep te Gent, 3e Kamer van het Hof, op 17 November 1937).

(1) Het hoofdargument der verdediging, (Mr Van Glabbeke), luidde als volgt :

Opdat art. 227 van het S. W. toepasselijk weze moet het openbaar ambt ingesteld zijn overeenkomstig de wetten die de bevoegdheid der bestuurslichamen regelen.

Welnu het centraal bestuur wordt in België plaatselijk uitgeoefend door de gouverneurs, arrondissementscommissarissen en soms door de burgemeesters, maar nimmer door de gemeenteraden.

Het decreet van 7 Brumaire IX, art. 3, bepaalt ten andere dat de benoeming van meter, weger of scheepsmeter enkel door den prefect (nu gouverneur), kan gedaan worden.

De beslissing van den gemeenteraad, die dus de benoeming voorziet door het schepencollege, is strijdig met de wet en dient door de rechtbanken niet toegepast te worden (art. 107 der grondwet).

BALIELEVEN**VERBOND DER ADVOCATEN****Vergadering der « jongeren »**

Op Zaterdag, 18 Juni, te 10 uur, zal de buitengewone vergadering plaats hebben, waarop het Verbond, met de medewerking van de Conferenties der Jonge Balie, al de advocaten die *minder dan 15 jaar op de Balie ingeschreven zijn*, uitnodigt, hetzij zij lid zijn of niet van het Verbond.

Het doel van deze vergadering is aan de jongeren toe te laten onder hen beroepsaangelegenheden te bespreken, zooals de hervorming van de stage, die hun ten zeerste aanbelangen.

Door een buitengewone gunst, heeft Zijn Majesteit de Koning aan de jeugd der Balie een teeken van zijn bijzondere welwillendheid toegestaan. Hij zal de deelnemers 's namiddags ontvangen op het Kasteel te Laken.

De jonge confraters die wenschen deel te nemen aan de vergadering, worden verzocht Mr Maurice Van Camp, Secretaris van het Verbond, 104, Koninklijke Ste Mariastraat, Brussel, ervan te verwittigen vóór 13 Juni.

Abonneert U op "Rechtskundig Weekblad" !